جامع أحكام التجويد

Jami' Ahkam at-Tajweed

A Nemes Korán recitálásának szabályai Hafs 'an 'Asim riwayah-jában, ash-Shatibiyyah útján

Az indo-pakisztáni mushaf szerinti kiadás

Ibn al-Jazari imám al-Muqaddimah al-Jazariyyah, an-Nashr és at-Tamhid című műve; Makki ibn Abi Talib ar-Ri'ayah című műve; és al-Marsafi Hidayat al-Qari című műve alapján

---

Összeállította és szerkesztette: Syed Abdul Salam

Online Quran · onlinequran.me

Első kiadás, a hidzsra 1448. éve / 2026

Tartalom

Bevezetés 5
- A könyv módszere 5
- A források 5
- Szakkifejezések 6
- Színkalauz 6

Fejezet 1 Bevezetés a tajweed tudományába 8
- 1.1 A tajweed meghatározása 8
- 1.2 Tárgya, haszna és megítélése 8
- 1.3 A lahn (hiba) és fajtái 9
- 1.4 A recitálás tempói 9
- 1.5 Qira'ah, riwayah és tariq 10
- 1.6 A recitálás illemszabályai 10

Fejezet 2 Isti'adhah és Basmalah 11
- 2.1 Isti'adhah 11
- 2.2 Basmalah 11
- 2.3 Összekapcsolási módok a szúra elején 11
- 2.4 A Basmalah két szúra között 11
- 2.5 A Bara'ah szúra (at-Tawbah) 12

Fejezet 3 Makharij: a képzési helyek 13
- 3.1 Mi a makhraj, és hogyan találjuk meg 13
- 3.2 A makharij száma 13
- 3.3 A tizenhét makharij 14
- 3.4 A fogak és a nyelv részei 15
- 3.5 Amire figyelni kell 16

Fejezet 4 Sifat: a betűk tulajdonságai 17
- 4.1 Meghatározás és haszon 17
- 4.2 Ellentétes párral rendelkező tulajdonságok 18
- 4.3 Ellentét nélküli tulajdonságok 18
- 4.4 Az egyes betűk tulajdonságainak táblázata 19
- 4.5 Erős és gyenge 20

Fejezet 5 A betűk egyenként 22
- 5.1 A betűk táblázata a fő figyelmeztetésekkel 22
- 5.2 A könnyű betűk könnyen tartása 23
- 5.3 Ba, Jim és a Qalqalah betűi 24
- 5.4 Ha' és Sin 25
- 5.5 Sukun, Infitah és Shiddah 25
- 5.6 Dad és Dha' 26

Fejezet 6 Tafkhim és Tarqiq: nehéz és könnyű betűk 28
- 6.1 Meghatározások 28
- 6.2 A betűk nehézség szerint 28
- 6.3 A nehézség fokozatai 28
- 6.4 Az Alif 29
- 6.5 A Lam Allah nevében 29

Fejezet 7 A Ra' szabályai 31

7.1 Mikor nehéz a Ra' 31
7.2 Mikor könnyű a Ra' 31
7.3 Ahol mindkettő megengedett 32
7.4 A Ra' pergése 32

Fejezet 8 A néma Lam szabályai 33
8.1 A határozott névelő Lam-ja 33
8.2 Az ige Lam-ja 33
8.3 A partikula Lam-ja 34
8.4 A felszólítás Lam-ja és a főnév Lam-ja 34

Fejezet 9 A Nun Sakinah és a Tanwin szabályai 35
9.1 Meghatározások 35
9.2 Izhar Halqi 35
9.3 Idgham 36
9.4 Iqlab 37
9.5 Ikhfa' Haqiqi 38

Fejezet 10 A Mim Sakinah szabályai 40
10.1 Ikhfa' Shafawi 40
10.2 Két Mim Idgham-ja 40
10.3 Izhar Shafawi 40

Fejezet 11 A kettőzött Nun és Mim, valamint a Ghunnah fokozatai 42
11.1 Ghunnah 42
11.2 Kettőzött Nun és Mim 42
11.3 A Ghunnah fokozatai 42

Fejezet 12 Mithlayn, Mutajanisayn és Mutaqaribayn 44
12.1 Mithlayn Saghir 44
12.2 Mutajanisayn Saghir 45
12.3 Mutaqaribayn Saghir 46
12.4 Ahol tisztaság szükséges 46
12.5 A kabir fajta Hafsnál 46

Fejezet 13 Qalqalah 47
13.1 A Qalqalah fokozatai 47

Fejezet 14 Madd és Qasr: a nyújtás 48
14.1 Meghatározások és a Madd-betűk 48
14.2 Madd Asli (Tabi'i) 48
14.3 Hamzah okozta Madd 49
14.4 Sukun okozta Madd 50
14.5 Madd al-Farq 51
14.6 A Madd-fajták ereje 51

Fejezet 15 Ha' al-Kinayah: a névmási Ha' 53
15.1 Négy helyzete 53
15.2 Kivételek Hafsnál 53

Fejezet 16 Hamzat al-Wasl és Hamzat al-Qat' 54
16.1 Meghatározások 54
16.2 Hol fordul elő és magánhangzója kezdéskor 54
16.3 Két néma betű találkozása 55

Fejezet 17 Waqf és Ibtida': megállás és kezdés 56
17.1 A megállás fajtái 56

17.2 A választott megállás négy fajtája 56
17.3 A kezdés 57
17.4 Megállójelek az indo-pakisztáni mushafban 57

Fejezet 18 Hogyan álljunk meg a szavak végén 59
18.1 Ahol a Rawm és az Ishmam nem használatos 59
18.2 Megállás az írás szerint 60

Fejezet 19 Maqtu' és Mawsul: külön- és egybeírt szavak 61

Fejezet 20 A nyitott Ta: Ta-val írt nőnemű végződések 65

Fejezet 21 Az indo-pakisztáni mushaf jelei 67

Fejezet 22 Különleges szavak Hafs riwayah-jában 68

1. függelék: al-Muqaddimah al-Jazariyyah szövege 70

2. függelék: Szakkifejezések jegyzéke 76

3. függelék: Források 79

Bevezetés

Minden dicséret Allahot illeti, aki leküldte szolgájának a Könyvet, és nem tett bele semmi görbeséget. Áldás és béke arra, akinek megparancsoltatott, hogy kimért recitálással recitálja a Koránt, családjára és társaira, és mindazokra, akik tőlük helyes recitálással vették át Allah Könyvét az Utolsó Napig.

Ez egy átfogó könyv a ***Tajweed*** (التَّجْوِيد) szabályairól. Célja, hogy e tudomány minden szabályát világos tanítási sorrendben gyűjtse össze: minden téma Ibn al-Jazari imám szövegével kezdődik, ezt követi a magyarázat, színes példák a Koránból, figyelmeztetések a gyakori hibákra, végül a források.

A könyv módszere

- **Riwayah:** a könyv ***Hafs 'an 'Asim*** (حَفْص عَنْ عَاصِم) riwayah-ját követi a ***Ash-Shatibiyyah*** (الشَّاطِبِيَّة) útján, azt a riwayah-t, amelyben a medinai mushaf és a legtöbb nyomtatott Korán íródott. Ahol a ***Tayyibat an-Nashr*** (طَيِّبَة النَّشْر) útján más lehetőség is van, azt csak tájékoztatásul említjük.
- **Források:** a könyv alapja Ibn al-Jazari imám munkássága: ***Al-Muqaddimah al-Jazariyyah*** (المُقَدِّمَة الجَزَرِيَّة), *an-Nashr* és *at-Tamhid*. Ezt követi Makki ibn Abi Talib *ar-Ri'ayah* című műve a betűk és tulajdonságaik leírásához, valamint al-Marsafi *Hidayat al-Qari* című műve a részletekhez, példákhoz és a tanítási sorrendhez.
- **Koránszöveg:** minden koráni példát automatikusan vettünk át a Fahd király komplexum indo-pakisztáni mushafjának digitális szövegéből; semmit sem gépeltünk be kézzel. A komplexum nastaleeq betűtípusával szedtük (KFGQPC Nastaleeq).
- **Hivatkozások:** a *Al-Muqaddimah al-Jazariyyah* verseit a szokásos 109 verses számozás szerint számozzuk. A többi könyvnél azt a helyet adjuk meg, ahol a témát tárgyalják, nem oldalszámot, mert a kiadások eltérnek.
- **Véleménykülönbségek:** ahol a tudósok eltérnek, röviden ismertetjük a nézeteket, majd azt, amit Hafsnál ash-Shatibiyyah útján gyakorolnak.

A források

Ibn al-Jazari imám (751 és 833 között a H. sz.)

Shams ad-Din Abu al-Khayr Muhammad ibn Muhammad ibn Muhammad ibn 'Ali ibn Yusuf al-Jazari damaszkuszi sáfiita tudós kora vezető recitálómestere és a Qira'at tudományának utolsó nagy tekintélye volt. Damaszkuszban született 751-ben (H.), és Sirázban halt meg 833-ban (H.). E területen írt művei közé tartozik a *Al-Muqaddimah al-Jazariyyah* néven ismert költemény; az *at-Tamhid fi 'Ilm at-Tajwid*, amelyet tudósi pályája elején írt; az *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*, a

tömegesen hagyományozott olvasatokról szóló legátfogóbb és leggondosabban ellenőrzött mű; valamint annak verses formája, a *Tayyibat an-Nashr*. Ezért az ő szavai e könyv alapjai.

Makki ibn Abi Talib al-Qaysi (355 és 437 között a H. sz.)

Abu Muhammad Makki ibn Abi Talib Hammush al-Qaysi Kairouanban született 355-ben (H.), és Córdobában halt meg 437-ben (H.); a Qira'at és az arab nyelv mestere volt. Az *ar-Ri'ayah li-Tajwid al-Qira'ah wa Tahqiq Lafz at-Tilawah* című műve az egyik legkorábbi, teljes egészében a tajweednek szentelt könyv. A legrészletesebb abban, hogy egyenként leírja a betűket, elmagyarázza tulajdonságaikat és neveiket, és figyelmeztet azokra a hibákra, amelyeket a recitálók az egyes betűknél elkövetnek.

'Abd al-Fattah al-Marsafi sejk (megh. 1409, H.)

'Abd al-Fattah ibn as-Sayyid 'Ajami al-Marsafi sejk Egyiptomból a Qira'at tudósa volt a hidzsra tizennegyedik századában. *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari* című műve a Hafs riwayah szerinti tajweedről szóló legteljesebb modern könyvek közé tartozik, és ismert tanítási sorrendjéről, sok példájáról, valamint a finom részletek és különleges szavak tárgyalásáról.

Szakkifejezések

E tudomány szakkifejezéseit a könyv minden nyelvén arab formájukban tartjuk meg, mert ezek rögzített nevek, amelyeket a tanulónak úgy kell megtanulnia, ahogy vannak. Ebben a kiadásban minden kifejezést latin betűkkel írunk, arab alakjával zárójelben az egyes fejezetekben való első előforduláskor, például ***Ghunnah*** (الغُنَّة). A könyv végén szójegyzék található.

Színkalauz

A koráni példákban csak azok a betűk színesek, amelyekre a szabály vonatkozik; a szó többi része fekete marad. Minden színnek egyetlen rögzített jelentése van az egész könyvben:

- Ghunnah: Ikhfa', Iqlab, Idgham bi-Ghunnah, kettőzött Nun és Mim
- Izhar: Halqi, Shafawi, Qamari
- Leírt, de ki nem ejtett betű, vagy Ghunnah nélkül teljesen összeolvadó betű
- Qalqalah
- Kétütemű Madd: Tabi'i, Badal, Silah Sughra, 'Iwad
- Négy- vagy ötütemű Madd: Muttasil, Munfasil, Silah Kubra
- Hatütemű Madd Lazim
- 2, 4 vagy 6 ütemű Madd: 'Arid li-s-Sukun és Lin megálláskor
- Tafkhim (nehéz)
- Tarqiq (könnyű)
- A példában vizsgált betű
- Különleges esetek: Sakt, Imalah, Tashil, Ishmam

Hogyan használjuk a színeket

مِنۢ بَعۡدِ

Al-Baqarah 2:27
Iqlab: a Nun Mimmé válik, Ghunnah-val

سَوَآءٌ عَلَيۡهِمۡ

Al-Baqarah 2:6
Madd Muttasil

Figyelem

Ez a könyv segíti a megértést, de nem helyettesíti a tanártól való tanulást. A tajweedet ***Mushafahah*** (المُشَافَهَة) útján kell átvenni egy hozzáértő tanártól, aki meghallgatja és kijavítja a tanulót, ahogyan a Társak is a Prófétától ﷺ vették át.

FEJEZET 1

Bevezetés a tajweed tudományába

1.1 A tajweed meghatározása

Nyelvileg a tajweed javítást vagy kiválóvá tételt jelent. **Szakmailag** azt jelenti, hogy minden betűt képzési helyéről ejtünk ki, és megadjuk neki a jogát (حقّ) és a neki járót (مستحقّ) a tulajdonságokból. Ibn al-Jazari imám így határozta meg:

Az al-Muqaddimah al-Jazariyyah-ból

٣٠ وَهُوَ إِعْطَاءُ الْحُرُوفِ حَقَّهَا مِنْ صِفَةٍ لَهَا وَمُسْتَحَقَّهَا

٣١ وَرَدُّ كُلِّ وَاحِدٍ لِأَصْلِهِ وَاللَّفْظُ فِي نَظِيرِهِ كَمِثْلِهِ

٣٢ مُكَمِّلًا مِنْ غَيْرِ مَا تَكَلُّفِ بِاللُّطْفِ فِي النُّطْقِ بِلَا تَعَسُّفِ

٣٣ وَلَيْسَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ تَرْكِهِ إِلَّا رِيَاضَةُ امْرِئٍ بِفَكِّهِ

Egy betű **joga** az állandó tulajdonságai, amelyek sosem hagyják el, mint a ***Jahr*** (الجَهْر), a ***Shiddah*** (الشِّدَّة) és az ***Isti'la'*** (الاسْتِعْلَاء). A neki **járó** az, ami ezekből a tulajdonságokból vagy a szomszédos betűkből következik, mint a ***Tafkhim*** (التَّفْخِيم) és a ***Tarqiq*** (التَّرْقِيق), az ***Izhar*** (الإِظْهَار), az ***Idgham*** (الإِدْغَام), az ***Ikhfa'*** (الإِخْفَاء), a ***Madd*** (المَدّ) és a ***Qasr*** (القَصْر). „Minden betűt visszavezetni az eredetéhez” azt jelenti, hogy képzési helyéről ejtjük ki; „a hasonlóban úgy ejteni, mint önmagában” azt jelenti, hogy ugyanannak a betűnek mindenütt ugyanazt a tulajdonságot adjuk, és nem recitáljuk egy helyen jól, máshol hanyagul.

Az imám ezután elmagyarázza, hogy ezt gyengéden kell végezni, erőlködés és túlzás nélkül, és csak gyakorlással érhető el, vagyis sok ismétléssel egy hozzáértő tanár mellett.

Források: Ibn al-Jazari, *al-Muqaddimah al-Jazariyyah*, versek 30 - 33; Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: الكلام على حقيقة التجويد في مقدمة الكتاب; Ibn al-Jazari, *at-Tamhid fi 'Ilm at-Tajwid*: باب معنى التجويد; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: تعريف التجويد.

1.2 Tárgya, haszna és megítélése

- **Tárgya:** a Korán szavai abból a szempontból, hogy betűiknek megadjuk jogukat és a nekik járót.
- **Haszna:** a nyelv megóvása a hibától Allah Könyvében, és annak recitálása úgy, ahogyan kinyilatkoztatták.
- **Megalapozója:** a gyakorlatban a Próféta ﷺ, aki Dzsibriltől kapta és megtanította a Társaknak. Írott tudományként a recitálás és a nyelv mesterei; az elsők között, akik külön

írtak róla, volt Abu Muzahim al-Khaqani (megh. 325, H.) Ra'-ra rímelő költeményében, majd Makki az *ar-Ri'ayah*-ban.

Megítélése: szabályainak elméleti megtanulása közösségi kötelesség, alkalmazásuk pedig recitáláskor kötelező mindenkinek, aki a Koránt recitálja. Ibn al-Jazari imám mondja:

Az al-Muqaddimah al-Jazariyyah-ból

٢٧ وَالْأَخْذُ بِالتَّجْوِيدِ حَتْمٌ لَازِمُ — مَنْ لَمْ يُجَوِّدِ الْقُرَانَ آثِمُ

٢٨ لِأَنَّهُ بِهِ الْإِلَهُ أَنْزَلَا — وَهَكَذَا مِنْهُ إِلَيْنَا وَصَلَا

٢٩ وَهُوَ أَيْضًا حِلْيَةُ التِّلَاوَةِ — وَزِينَةُ الْأَدَاءِ وَالْقِرَاءَةِ

A bizonyíték a ﴿أَوْ زِدْ عَلَيْهِ وَرَتِّلِ الْقُرْاٰنَ تَرْتِيْلًا ۝٤﴾ (Al-Muzzammil 73:4) vers. Ibn al-Jazari az *an-Nashr*-ban 'Alitól (Allah legyen vele elégedett) közli, hogy a ***Tartil*** (التَّرتِيل) „a betűk tajweedje és a megállási helyek ismerete”. A költemény versének két olvasata van: „aki nem tajweeddel recitálja a Koránt” és „aki nem helyesen recitálja a Koránt”, és mindkettő azt jelenti, hogy a helyes kiejtés elhanyagolása bűn.

Források: Ibn al-Jazari, *al-Muqaddimah al-Jazariyyah*, versek 27 - 29; Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: باب في معرفة حكم التجويد وأدلته; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: حكم التجويد.

1.3 A lahn (hiba) és fajtái

A ***Lahn*** (اللَّحن) hiba és eltérés a helyestől recitáláskor. Két fajtája van:

Fajta	Meghatározás	Példák	Megítélés
Lahn Jali (اللَّحن الجَلِيّ)	Nyilvánvaló hiba, amely elrontja a szót, a recitálók és mások is felismerik, és megváltoztathatja a jelentést.	Egy betű vagy magánhangzó felcserélése egy másikkal, magánhangzós betűnek sukun adása vagy néma betűnek magánhangzó adása, például a ﴿اَنْعَمْتَ﴾ (Al-Fatihah 1:7) szó Ta-jának dammával olvasása.	Egyhangúan tilos.
Lahn Khafi (اللَّحن الخَفِيّ)	Hiba, amely a tajweedet rontja el, de a jelentést nem; csak a hozzáértő recitálók veszik észre.	A Ghunnah vagy az Ikhfa' elhagyása, egy kötelező Madd megrövidítése vagy egy könnyű betű megnehezítése.	A recitálás mesterei szerint nem megengedett annak, aki meg tudja tanulni; egyesek nemkívánatosnak tartják.

Források: Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: الكلام على اللحن; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: اللحن وأقسامه.

1.4 A recitálás tempói

A recitálásnak több tempója van, mindegyik megengedett, ha a tajweed szabályait betartják:

Tempó	Leírás
Tahqiq (التَّحْقِيق)	A leglassúbb, teljes Madd-dal és teljes magánhangzókkal; tanításra alkalmas.
Tartil	Nyugodt, megfontolt recitálás elmélkedéssel; a legjobb tempó. Egyesek a Tahqiq-kal azonosnak tekintik.
Tadwir (التَّدْوِير)	Középtempó a Tahqiq és a Hadr között.
Hadr (الحَدْر)	Gyors recitálás a szabályok megtartásával; általában ismétlésre használják.

> **Gyakori hiba**
>
> Az a gyorsaság, amely egy betűt vagy magánhangzót elhagy, vagy egy kötelező Madd-ot megrövidít, hiba, nem pedig *Hadr*.

Források: Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: مراتب القراءة; Ibn al-Jazari, *at-Tamhid fi 'Ilm at-Tajwid*: باب مراتب القراءة; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: مراتب القراءة.

1.5 Qira'ah, riwayah és tariq

A tíz imám egyikének tulajdonított olvasási módot ***Qira'ah*** (القِرَاءَة)-nak nevezik, például 'Asim olvasatát. Az áthagyományozójának tulajdonított ***Riwayah*** (الرِّوَايَة), például Hafs 'Asimtól. Az áthagyományozó után következőknek tulajdonított ***Tariq*** (الطَّرِيق), például ash-Shatibiyyah útja, al-Qasim ibn Firruh ash-Shatibi imám (megh. 590, H.) *Hirz al-Amani* című költeménye. Ibn al-Jazari szerint egy olvasat akkor hiteles, ha három feltételnek megfelel: valamilyen érvényes módon egyezik az arab nyelvvel, legalább lehetőség szerint egyezik valamelyik uthmáni példány írásával, és hiteles áthagyományozási lánca van.

Források: Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: أركان القراءة الصحيحة في مقدمة الكتاب; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: القراءة والرواية والطريق.

1.6 A recitálás illemszabályai

- Őszinteség Allah iránt, recitálás tisztaság állapotában és tiszta helyen.
- Menedékkérés az elején, és a Basmalah a szúrák elején (lásd a következő fejezetet).
- Elmélkedés és alázat, valamint a hang szépítése erőlködés nélkül, ahogy a hadísz mondja: „Ékesítsétek a Koránt hangotokkal” (Abu Dawud, an-Nasa'i).
- Türelem a tanulásban, mert a Próféta ﷺ azt mondta: „Aki jártas a Koránban, a nemes, jámbor írnokokkal van, és aki dadogva, nehézségek árán recitálja, annak kettős jutalom jár” (Bukhari és Muslim).

FEJEZET 2

Isti'adhah és Basmalah

2.1 Isti'adhah

Az ***Isti'adhah*** (الاسْتِعَاذَة) azt jelenti, hogy recitálás előtt elmondjuk: أعوذ بالله من الشيطان الرجيم („Allahnál keresek menedéket a megkövezett sátántól”). A recitálók ezt a megfogalmazást részesítik előnyben, mert megegyezik a Korán szavaival: ﴿فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ﴿٩٨﴾﴾ (An-Nahl 16:98). A legtöbb tudós ajánlottnak tartja a recitálás elején; egyesek kötelezőnek.

Hangosan vagy halkan

Hangosan mondjuk, ha a recitálás hangos, és valaki hallgatja, hogy a hallgató kezdettől figyeljen. Halkan mondjuk, ha halkan recitálunk, egyedül vagyunk, imában, vagy olyan csoportban, amely felváltva recitál, és nem mi vagyunk az elsők.

Források: Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: باب الاستعاذة; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: الاستعاذة.

2.2 Basmalah

A ***Basmalah*** (البَسْمَلَة) azt jelenti, hogy elmondjuk: بسم الله الرحمن الرحيم. Hafs minden szúra elején recitálja, kivéve a Bara'ah-t (at-Tawbah), akár a szúrával kezd, akár az előzőhöz kapcsolja. Ha valaki szúra közepén kezd, elmondhatja vagy elhagyhatja; sok recitálómester inkább elmondja.

2.3 Összekapcsolási módok a szúra elején

A szúra elején kezdve négy mód megengedett az Isti'adhah, a Basmalah és a szúra kezdete számára:

Mód	Hogyan
Qat' al-jami'	Megállás az Isti'adhah után, megállás a Basmalah után, majd a szúra elkezdése.
Megállás az első után, a második összekapcsolása a harmadikkal	Megállás az Isti'adhah után, majd a Basmalah összekapcsolása a szúrával.
Az első összekapcsolása a másodikkal, megállás a harmadik előtt	Az Isti'adhah összekapcsolása a Basmalah-val, megállás, majd a szúra elkezdése.
Wasl al-jami'	Mindhármat egy lélegzettel összekapcsolni.

2.4 A Basmalah két szúra között

Ha egy szúra végét a következő elejéhez kapcsoljuk, három mód megengedett, a negyedik nem:

Mód	Hogyan	Megítélés
Qat' al-jami'	Megállás a szúra végén, megállás a Basmalah után, majd kezdés.	Megengedett
Megállás az első után, a második összekapcsolása a harmadikkal	Megállás a szúra végén, majd a Basmalah összekapcsolása a következővel.	Megengedett
Wasl al-jami'	A szúra végének, a Basmalah-nak és a következő szúrának összekapcsolása.	Megengedett
Az első összekapcsolása a másodikkal, megállás a harmadik előtt	A szúra végének összekapcsolása a Basmalah-val és megállás rajta.	Nem megengedett, mert azt a látszatot kelti, hogy a Basmalah az előző szúra végéhez tartozik.

2.5 A Bara'ah szúra (at-Tawbah)

A Bara'ah elején nincs Basmalah. Aki ezzel kezd, csak az Isti'adhah-t mondja el, majd megáll vagy összekapcsolja a kezdettel: ﴿بَرَآءَةٌ مِّنَ اللّٰهِ وَرَسُوْلِهٖٓ﴾ (At-Tawbah 9:1). Ha az al-Anfal végéhez kapcsoljuk, Basmalah nélkül három mód van: megállás lélegzetvétellel, ***Sakt*** (السَّكْت) lélegzetvétel nélkül, vagy ***Wasl*** (الوَصْل). Ha a közepén kezdünk, a recitálómesterek a Basmalah-t illetően eltérnek.

> **Figyelem**
>
> Ha szúra közepén olyan verssel kezdünk, amely a sátánt vagy olyasmit említ, amit nem illik Allah nevéhez kapcsolni, jobb a Basmalah után megállni, mint a ﴿اَلشَّيْطٰنُ يَعِدُكُمُ الْفَقْرَ﴾ (Al-Baqarah 2:268) esetében.

Források: Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: باب البسملة; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: البسملة وأوجهها بين السورتين.

FEJEZET 3

Makharij: a képzési helyek

Az al-Muqaddimah al-Jazariyyah-ból

٩ مَخَارِجُ الْحُرُوفِ سَبْعَةَ عَشَرْ عَلَى الَّذِي يَخْتَارُهُ مَنِ اخْتَبَرْ

١٠ فَأَلِفُ الْجَوْفِ وَأُخْتَاهَا وَهِي حُرُوفُ مَدٍّ لِلْهَوَاءِ تَنْتَهِي

١١ ثُمَّ لِأَقْصَى الْحَلْقِ هَمْزٌ هَاءُ ثُمَّ لِوَسْطِهِ فَعَيْنٌ حَاءُ

١٢ أَدْنَاهُ غَيْنٌ خَاؤُهَا وَالْقَافُ أَقْصَى اللِّسَانِ فَوْقُ ثُمَّ الْكَافُ

١٣ أَسْفَلُ وَالْوَسْطُ لِجِيمُ الشِّينُ يَا وَالضَّادُ مِنْ حَافَتِهِ إِذْ وَلِيَا

١٤ الَاضْرَاسَ مِنْ أَيْسَرَ أَوْ يُمْنَاهَا وَاللَّامُ أَدْنَاهَا لِمُنْتَهَاهَا

١٥ وَالنُّونُ مِنْ طَرَفِهِ تَحْتُ اجْعَلُوا وَالرَّا يُدَانِيهِ لِظَهْرٍ أَدْخَلُ

١٦ وَالطَّاءُ وَالدَّالُ وَتَا مِنْهُ وَمِنْ عُلْيَا الثَّنَايَا وَالصَّفِيرُ مُسْتَكِنْ

١٧ مِنْهُ وَمِنْ فَوْقِ الثَّنَايَا السُّفْلَى وَالظَّاءُ وَالذَّالُ وَثَا لِلْعُلْيَا

١٨ مِنْ طَرَفَيْهِمَا وَمِنْ بَطْنِ الشَّفَهْ فَالْفَا مَعَ اطْرَافِ الثَّنَايَا الْمُشْرِفَهْ

١٩ لِلشَّفَتَيْنِ الْوَاوُ بَاءٌ مِيمُ وَغُنَّةٌ مَخْرَجُهَا الْخَيْشُومُ

3.1 Mi a makhraj, és hogyan találjuk meg

A ***Makhraj*** (المَخْرَج) az a hely, ahol egy betű hangja megáll, és amely sajátos azonosságát adja. Megtalálásához tegyük a betűt némává vagy kettőzötté, tegyünk elé magánhangzós hamzát, és ejtsük ki; majd figyeljük meg, hol áll meg a hang: az a makhrajja, mint például أَبْ، أَتْ، أَقْ.

A makhraj vagy **meghatározott** (muhaqqaq), amely a torok, a nyelv vagy az ajkak egy adott részén nyugszik, mint a legtöbb betűnél; vagy **becsült** (muqaddar), amely nem nyugszik meghatározott részen, és ez a ***Huruf al-Madd*** (حُرُوف المَدّ) makhrajja, mert csak a levegő elfogytával érnek véget, ahogy az imám mondja: „Madd-betűk, amelyek a levegővel végződnek.”

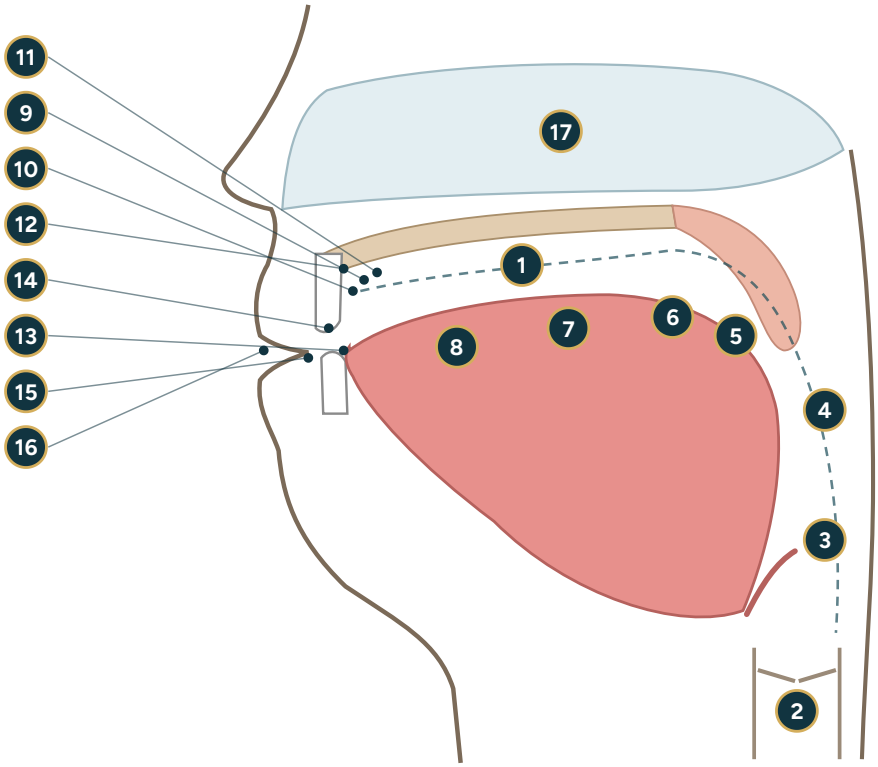
3.2 A makharij száma

Az Ibn al-Jazari és a legtöbb tudós által választott nézet szerint **tizenhét** makharij van; ez al-Khalil ibn Ahmad nézete. Sibawayh és követői, például ash-Shatibi, **tizenhatot** számoltak, elhagyva a ***Jawf*** (الجَوْف)-ot, és betűit a torok, a nyelv közepe és az ajkak között osztották szét. Al-

Farra' **tizennégyet** számolt, egyetlen makhrajt adva a Lam, Nun és Ra' betűknek. Mindegyik öt általános területbe tartozik: *Jawf*, ***Halq*** (الحَلْق), ***Lisan*** (اللِّسَان), ***Shafatan*** (الشَّفَتَان) és ***Khayshum*** (الخَيْشُوم).

Források: Ibn al-Jazari, *al-Muqaddimah al-Jazariyyah*, versek 9 - 19; Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: باب مخارج الحروف; Makki ibn Abi Talib, *ar-Ri'ayah li-Tajwid al-Qira'ah*: باب مخارج الحروف; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: مخارج الحروف.

3.3 A tizenhét makharij

1. ábra: a száj, a torok és az orr hozzávetőleges oldalnézete. A számok a táblázatban szereplő képzési helyek számai.

#	Terület	Pontos hely	Betűk
1	Jawf	A torok és a száj belsejében lévő üres tér	ا و ي (المدية)
2	Halq	A torok legmélyebb része, a mellkashoz legközelebb	ء ه
3	Halq	A torok közepe	ع ح
4	Halq	A torok legközelebbi része, a száj mellett	غ خ
5	Lisan	A nyelv hátsó része a lágy szájpaddal felette	ق
6	Lisan	A nyelv hátsó része, kissé a Qaf előtt, a szájpaddal	ك
7	Lisan	A nyelv közepe a kemény szájpaddal felette	ج ش ي
8	Lisan	A nyelv egyik vagy mindkét széle a felső őrlőfogakhoz; a bal oldal könnyebb és gyakoribb	ض

#	Terület	Pontos hely	Betűk
9	Lisan	Mindkét szél elülső része a hegyig, a felső fogak ínyéhez	ل
10	Lisan	A nyelvhegy a felső metszőfogak ínyéhez, kissé a Lam alatt	ن
11	Lisan	A hegy a nyelv felszínének egy kis részével a felső ínyhez, kissé beljebb, mint a Nun	ر
12	Lisan	A nyelvhegy a felső metszőfogak tövéhez	ط د ت
13	Lisan	A nyelvhegy közvetlenül az alsó metszőfogak fölött, kis rést hagyva	ص ز س
14	Lisan	A nyelvhegy a felső metszőfogak éléhez	ظ ذ ث
15	Shafatan	Az alsó ajak belső része a felső metszőfogak éléhez	ف
16	Shafatan	Mindkét ajak: zárva a Ba és a Mim esetében, kerekítve és nyitva a Waw esetében	و ب م
17	Khayshum	Az orr belső hátsó része	الغنة

Példák az al-Fatihah-ból

مٰلِكِ

Al-Fatihah 1:4
Alif a Jawf-ból (1)

اَلْحَمْدُ

Al-Fatihah 1:2
Ha' a torok közepéről (3)

غَيْرِ الْمَغْضُوْبِ

Al-Fatihah 1:7
Ghayn a torok közeli részéről (4); Dad a nyelv széléről (8)

الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيْمَ

Al-Fatihah 1:6
Sad a hegyről (13); Qaf a hátsó részről (5)

نَعْبُدُ وَاِيَّاكَ نَسْتَعِيْنُ

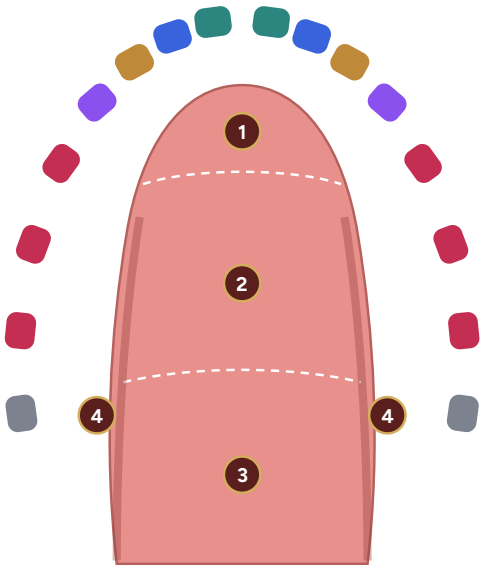
Al-Fatihah 1:5
'Ayn a torok közepéről (3); a Madd-Ya a Jawf-ból (1)

الَّذِيْنَ اَنْعَمْتَ

Al-Fatihah 1:7
Dhal a fogak éléről (14); Ta a tövükről (12)

3.4 A fogak és a nyelv részei

A tanulónak szüksége van a fogak és a nyelv részeinek nevére, mert a makharijt ezekkel írják le. Általában harminckét fog van: mindkét állkapcsban két középső metszőfog, két oldalsó metszőfog, két szemfog, két kisőrlő, hat nagyőrlő és két bölcsességfog.

- Thanaya (4): középső metszőfogak
- Ruba'iyyat (4): oldalsó metszőfogak
- Anyab (4): szemfogak
- Dawahik (4): első kisőrlők
- Tawahin (12): őrlőfogak
- Nawajidh (4): bölcsességfogak

1. Nyelvhegy: Nun, Ra'; Ta', Dal, Ta; Sad, Zay, Sin; Dha', Dhal, Tha
2. A nyelv közepe: Jim, Shin és a nem Madd-betű Ya
3. A nyelv hátsó része: Qaf, majd Kaf
4. A nyelv két széle: Dad a felső őrlőfogakhoz, és Lam azok elülső részéről

2. ábra: a felső fogak és a nyelv felülről. A zárójeles számok mindkét állkapocs fogait számolják.

3.5 Amire figyelni kell

- **Dad és Dha':** a legkönnyebben összetéveszthető betűk. A Dad a nyelv széléről jön a felső őrlőfogakhoz, ***Istitalah*** (الاسْتِطَالَة)-val; a Dha' a nyelvhegyről jön a felső metszőfogak éléhez. A Dad nem ejthető Dha'-ként és nehéz Dal-ként sem.
- **Hamzah és Ha':** a legtávolabbi pontról jönnek, ezért gondosan, teljesen kell kiejteni őket, különösen a néma Ha'-t és a szó végi Ha'-t.
- **'Ayn és Ha':** vigyázz, hogy az 'Ayn ne váljon Hamzah-vá, a Ha' pedig könnyű Ha'-vá, ahogy sok nem arab teszi.
- **Tha, Dhal és Dha':** a nyelvhegynek kissé ki kell jönnie, hogy érintse az elülső fogak élét; nem ejthetők Sin-ként vagy Zay-ként.

> **Megjegyzés**
>
> Az Alif előtt mindig fathah áll, a Madd-Waw előtt dammah, a Madd-Ya előtt kasrah. Ha a Waw vagy a Ya fathah után néma, akkor a ***Lin*** (اللِّين) betűje, és nem a Jawf-ból jön: a Waw az ajkakról, a Ya a nyelv közepéről.

Források: Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: باب مخارج الحروف; Makki ibn Abi Talib, *ar-Ri'ayah li-Tajwid al-Qira'ah*: باب مخارج الحروف وذكر الأسنان; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: مخارج الحروف وأسماء الأسنان.

FEJEZET 4

Sifat: a betűk tulajdonságai

Az al-Muqaddimah al-Jazariyyah-ból

٢٠ صِفَاتُهَا جَهْرٌ وَرِخْوٌ مُسْتَفِلْ مُنْفَتِحٌ مُصْمَتَةٌ وَالضِّدَّ قُلْ

٢١ مَهْمُوسُهَا فَحَثَّهُ شَخْصٌ سَكَتْ شَدِيدُهَا لَفْظُ أَجِدْ قَطٍ بَكَتْ

٢٢ وَبَيْنَ رِخْوٍ وَالشَّدِيدِ لِنْ عُمَرْ وَسَبْعُ عُلْوٍ خُصَّ ضَغْطٍ قِظْ حَصَرْ

٢٣ وَصَادُ ضَادٌ طَاءُ ظَاءٌ مُطْبَقَهْ وَفِرَّ مِنْ لُبِّ الْحُرُوفُ الْمُذْلَقَهْ

٢٤ صَفِيرُهَا صَادٌ وَزَايٌ سِينُ قَلْقَلَةٌ قُطْبُ جَدٍ وَاللِّينُ

٢٥ وَاوٌ وَيَاءٌ سُكِّنَا وَانْفَتَحَا قَبْلَهُمَا وَالِانْحِرَافُ صُحِّحَا

٢٦ فِي اللَّامِ وَالرَّا وَبِتَكْرِيرٍ جُعِلْ وَلِلتَّفَشِّي الشِّينُ ضَادًا اسْتَطِلْ

4.1 Meghatározás és haszon

A ***Sifah*** (الصِّفَة) az a mód, ahogyan a betű a makhrajában létrejön: áramlik-e a lélegzet vagy visszatartott, áramlik-e a hang vagy visszatartott, emelkedik-e a nyelv vagy lent marad, és így tovább. A makhraj azt határozza meg, hol keletkezik a betű; a sifah azt, hogyan.

- **Első haszon:** a közös makhrajú betűk megkülönböztetése; sifat nélkül a Ta', a Dal és a Ta egyetlen hang lenne.
- **Második:** a különböző makharij betűi kiejtésének javítása.
- **Harmadik:** az erős és gyenge betűk ismerete, hogy tudjuk, hol megengedett az összeolvasztás és hol nem.

A sifat kétféle: a ***Sifat Lazimah*** (الصِّفَات اللَّازِمَة), amelyek sosem hagyják el a betűt, és e fejezet tárgyát képezik; és a ***Sifat 'Aridah*** (الصِّفَات العَارِضَة), amelyek bizonyos helyzetekben megjelennek, másokban nem, mint a Tafkhim és a Tarqiq, az Izhar, az Idgham, az Iqlab, az Ikhfa', a Madd és a Qasr. Ibn al-Jazari tizenhét állandó tulajdonságot számolt, míg Makki az *ar-Ri'ayah*-ban sokkal több tulajdonságot és nevet említett. Kétféle típusuk van: ellentétes párral rendelkezők és ellentét nélküliek.

4.2 Ellentétes párral rendelkező tulajdonságok

Tulajdonság	Meghatározás	Betűk
Hams (الهَمْس)	A lélegzet áramlik a betű kiejtésekor, a makhrajra nehezedő gyenge nyomás miatt	فَحَّثَهُ شَخْصٌ سَكَتْ (10)
Jahr (الجَهْر)	A lélegzet visszatartott a makhrajra nehezedő erős nyomás miatt	Az összes többi (18)
Shiddah (الشِّدَّة)	A hang visszatartott a makhrajra nehezedő teljes nyomás miatt	أَجِدْ قَطٍ بَكَتْ (8)
Tawassut (التَّوَسُّط)	Hang a Shiddah és a Rakhawah között	لِنْ عُمَرْ (5)
Rakhawah (الرَّخَاوَة)	A hang áramlik a gyenge nyomás miatt	A többi (15)
Isti'la' (الاسْتِعْلَاء)	A nyelv hátsó része a szájpad felé emelkedik	خُصَّ ضَغْطٍ قِظْ (7)
Istifal (الاسْتِفَال)	A nyelv lent marad, távol a szájpadtól	A többi (21)
Itbaq (الإِطْبَاق)	A nyelv egy része a szájpadhoz tapad, és a hang közéjük zárul	ص ض ط ظ (4)
Infitah (الانْفِتَاح)	A nyelv elválik a szájpadtól, és a levegő közöttük áramlik	A többi (24)
Idhlaq (الإِذْلَاق)	A betű könnyű és gyors, a nyelvhegyről vagy az ajakról jön	فِرَّ مِنْ لُبِّ (6)
Ismat (الإِصْمَات)	Szó szerint «visszatartás»; szakkifejezésként nehézség (nem Tafkhim): négy vagy öt gyökbetűs arab szó nem épül fel csak ezekből a betűkből	A többi (22)

Megjegyzés

A táblázat számai huszonnyolc betűre vonatkoznak, a Madd-Alif nélkül. Aki az Alifot is számolja, eggyel többet ad a Jahr, Rakhawah, Istifal, Infitah és Ismat esetében: 19, 16, 22, 25 és 23.

4.3 Ellentét nélküli tulajdonságok

Tulajdonság	Meghatározás	Betűk
Safir (الصَّفِير)	Egy madár füttyéhez hasonló, éles többblethang	ص ز س
Qalqalah (القَلْقَلَة)	A makhraj megrezdül, amikor a betű néma, és tiszta visszhangot ad	قُطْبُ جَدٍ
Lin (اللِّين)	A betű könnyen, erőfeszítés nélkül jön ki	Néma Waw és Ya fathah után
Inhiraf (الانْحِرَاف)	A betű makhrajának elhagyása után egy másik felé hajlik	ل ر

Tulajdonság	Meghatározás	Betűk
Takrir (التَّكْرِير)	A nyelvhegy remeg a Ra'-nál; azért tanuljuk, hogy elkerüljük	ر
Tafashshi (التَّفَشِّي)	A levegő szétterül a szájban	ش
Istitalah (الاسْتِطَالَة)	A hang a nyelv széle mentén elölről hátrafelé nyúlik	ض

Egyes tudósok, például al-Marsafi, hozzáteszik a ***Ghunnah*** (الغُنَّة)-t a Nun és a Mim számára, valamint a ***Khafa'*** (الخَفَاء)-t (rejtettség) a Madd-betűk és a Ha' számára.

Példák

كُوِّرَتْ

At-Takwir 81:1

Hams egy néma Ta-ban: a lélegzet áramlik

قَدْ اَفْلَحَ

Al-Mu'minun 23:1

Jahr, Shiddah és Qalqalah a Dal-ban

الصِّرَاطَ

Al-Fatihah 1:6

Itbaq és Isti'la' a Sad-ban és a Ta'-ban

اَللّٰهُ الصَّمَدُ ۝٢

Al-Ikhlas 112:2

Safir a Sad-ban

كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ

Al-Baqarah 2:20

Tafashshi a Shin-ben

وَلَا الضَّآلِّيْنَ

Al-Fatihah 1:7

Istitalah a Dad-ban

Források: Ibn al-Jazari, *al-Muqaddimah al-Jazariyyah*, versek 20 - 26; Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: باب صفات الحروف; Makki ibn Abi Talib, *ar-Ri'ayah li-Tajwid al-Qira'ah*: ذكر ألقاب الحروف وصفاتها; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: صفات الحروف.

4.4 Az egyes betűk tulajdonságainak táblázata

Az első öt oszlop minden párból egy tulajdonságot ad meg: (1) Hams vagy Jahr, (2) Shiddah, Tawassut vagy Rakhawah, (3) Isti'la' vagy Istifal, (4) Itbaq vagy Infitah, (5) Idhlaq vagy Ismat. Minden betűnek legalább öt és legfeljebb hét tulajdonsága van.

Betű	1	2	3	4	5	Egyéb
ء	Jahr	Shiddah	Istifal	Infitah	Ismat	·
ب	Jahr	Shiddah	Istifal	Infitah	Idhlaq	Qalqalah
ت	Hams	Shiddah	Istifal	Infitah	Ismat	·
ث	Hams	Rakhawah	Istifal	Infitah	Ismat	·
ج	Jahr	Shiddah	Istifal	Infitah	Ismat	Qalqalah
ح	Hams	Rakhawah	Istifal	Infitah	Ismat	·
خ	Hams	Rakhawah	Isti'la'	Infitah	Ismat	·

Betű	1	2	3	4	5	Egyéb
د	Jahr	Shiddah	Istifal	Infitah	Ismat	Qalqalah
ذ	Jahr	Rakhawah	Istifal	Infitah	Ismat	·
ر	Jahr	Tawassut	Istifal	Infitah	Idhlaq	Inhiraf, Takrir
ز	Jahr	Rakhawah	Istifal	Infitah	Ismat	Safir
س	Hams	Rakhawah	Istifal	Infitah	Ismat	Safir
ش	Hams	Rakhawah	Istifal	Infitah	Ismat	Tafashshi
ص	Hams	Rakhawah	Isti'la'	Itbaq	Ismat	Safir
ض	Jahr	Rakhawah	Isti'la'	Itbaq	Ismat	Istitalah
ط	Jahr	Shiddah	Isti'la'	Itbaq	Ismat	Qalqalah
ظ	Jahr	Rakhawah	Isti'la'	Itbaq	Ismat	·
ع	Jahr	Tawassut	Istifal	Infitah	Ismat	·
غ	Jahr	Rakhawah	Isti'la'	Infitah	Ismat	·
ف	Hams	Rakhawah	Istifal	Infitah	Idhlaq	·
ق	Jahr	Shiddah	Isti'la'	Infitah	Ismat	Qalqalah
ك	Hams	Shiddah	Istifal	Infitah	Ismat	·
ل	Jahr	Tawassut	Istifal	Infitah	Idhlaq	Inhiraf
م	Jahr	Tawassut	Istifal	Infitah	Idhlaq	Ghunnah
ن	Jahr	Tawassut	Istifal	Infitah	Idhlaq	Ghunnah
ه	Hams	Rakhawah	Istifal	Infitah	Ismat	·
و	Jahr	Rakhawah	Istifal	Infitah	Ismat	Lin
ي	Jahr	Rakhawah	Istifal	Infitah	Ismat	Lin

A Lin ebben a táblázatban csak akkor vonatkozik a Waw-ra és a Ya-ra, ha fathah után néma.

4.5 Erős és gyenge

Erős tulajdonságok: Jahr, Shiddah, Isti'la', Itbaq, Safir, Qalqalah, Inhiraf, Takrir, Tafashshi, Istitalah és Ghunnah. Gyenge tulajdonságok: Hams, Rakhawah, Istifal, Infitah, Lin és Khafa'. A Tawassut, az Idhlaq és az Ismat al-Marsafi és mások szerint sem nem erős, sem nem gyenge. Egy betű aszerint erős vagy gyenge, hány erős tulajdonságot egyesít; a legerősebb betű a Ta', a leggyengébb a Ha'.

Megjegyzés

A tulajdonságok különböztetik meg a közös makhrajú betűket: a Ta', a Dal és a Ta egy helyről jön, de csak a Ta'-nak van Isti'la'-ja és Itbaq-ja, csak a Ta-nak Hams-a, a Dal-nak pedig Jahr-ja és Shiddah-ja Itbaq nélkül. Ugyanez érvényes a Sad, a Zay és a Sin, valamint a Dha', a Dhal és a Tha esetében.

Források: Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: باب صفات الحروف; Makki ibn Abi Talib, *ar-Ri'ayah li-Tajwid al-Qira'ah*: باب ذكر الحروف القوية والضعيفة; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: تقسيم الصفات إلى قوية وضعيفة.

FEJEZET 5

A betűk egyenként

A makharij és a sifat után a recitálónak minden betűt külön is ismernie kell: makhrajját, fő tulajdonságait és a kiejtésénél előforduló hibákat. Ez Makki imám módszere az *ar-Ri'ayah*-ban, aki minden betűnek külön fejezetet szentelt. Ibn al-Jazari imám a Muqaddimah-ban figyelmeztetett azokra a betűkre és szavakra, amelyekben gyakoriak a hibák.

5.1 A betűk táblázata a fő figyelmeztetésekkel

Betű	Makhraj sz.	Fő szempont
ا	1	Nehézségben vagy könnyűségben az előtte álló betűt követi; könnyű betű után sosem nehéz.
ء	2	Gyengéden ejtjük, nyomás nélkül; némán tisztán; csak ahol áthagyományozott, ott könnyítjük.
ه	2	A leggyengébb és legrejtettebb betű; tisztán ejtsük középen és a végén, főleg ismételve vagy némán.
ع	3	Nem válhat Hamzah-vá; némán Tawassut-tal tiszta, nem görcsös.
ح	3	Nem válhat könnyű Ha'-vá vagy Kha'-vá; 'Ayn vagy Ha' mellett tisztán.
غ	4	Nehéz túlzás nélkül; nem válhat Qaf-fá.
خ	4	Nehéz, de nem túlozva a Qaf vagy a Ghayn felé.
ق	5	Shiddah, Jahr és Isti'la'; nem válhat Kaf-fá vagy Ghayn-né; némán Qalqalah.
ك	6	Hams-ának és Shiddah-jának tisztának kell lennie, főleg ismétléskor.
ج	7	Feszes és zöngés; nem lágyulhat el, mint a Shin; némán Qalqalah.
ش	7	Tafashshi-jának tisztának kell lennie, főleg némán vagy kettőzve.
ي	7	A nyelv közepéről, ha nem Madd-betű; az egyszerű Ya-t ne kettőzzük.
ض	8	A nyelv széléről ***Istitalah*** (الاسْتِطَالَة)-val; nem válhat Dha'-vá vagy nehéz Dal-lá.
ل	9	Könnyű, kivéve Allah nevében fathah vagy dammah után; sukun-ja legyen teljes.
ن	10	Velejáró Ghunnah-ja van, amely kettőzve, rejtve vagy összeolvadva teljesen hallatszik.

Betű	Makhraj sz.	Fő szempont
ر	11	Rezgését rejtsük el, főleg kettőzve; vannak nehézségi és könnyűségi szabályai.
ط	12	A legerősebb betű; némán Qalqalah; Itbaq-ja megmarad, amikor a Ta-ba olvad.
د	12	Némán Qalqalah; sosem nehéz.
ت	12	Hams-ának tisztának kell lennie; nem válhat nehézzé, mint a Ta'.
ص	13	Itbaq, Isti'la' és Safir; nem válhat Sin-né.
ز	13	Zöngés, Safir-ral; nem válhat Sin-né.
س	13	Zöngétlen, Safir-ral; nehéz betű előtt nem válhat Sad-dá.
ظ	14	Nyelvhegy a fogaknál, Itbaq-kal; nem válhat nehéz Zay-já.
ذ	14	Nem válhat Zay-já vagy Dal-lá.
ث	14	Nem válhat Sin-né vagy Ta-vá.
ف	15	Könnyű és zöngétlen; nehéz betű mellett sem nehéz.
و	16	Kerekített ajkakkal; a Madd-Waw-t nyújtjuk, nem kettőzzük, és nem olvasztjuk a következő Waw-ba.
ب	16	Feszes és zöngés; sosem nehéz; némán Qalqalah.
م	16	Zárt ajkakkal; nehéz betű előtt könnyű; kettőzve Ghunnah hallatszik.

Források: Makki ibn Abi Talib, *ar-Ri'ayah li-Tajwid al-Qira'ah*: أبواب الحروف حرفًا حرفًا; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: الكلام على كل حرف وما يجب له.

5.2 A könnyű betűk könnyen tartása

Az al-Muqaddimah al-Jazariyyah-ból

٣٤ فَرَقِّقَنْ مُسْتَفِلًا مِنْ أَحْرُفِ — وَحَاذِرَنْ تَفْخِيمَ لَفْظِ الْأَلِفِ

٣٥ وَهَمْزَ الْحَمْدُ أَعُوذُ اهْدِنَا — اللَّهُ ثُمَّ لَامَ لِلَّهِ لَنَا

٣٦ وَلْيَتَلَطَّفْ وَعَلَى اللَّهِ وَلَا الضْ — وَالْمِيمَ مِنْ مُخْمَصَةٍ وَمِنْ مَرَضْ

A költő megparancsolja, hogy az ***Istifal*** (الاسْتِفَال) minden betűjét könnyen tartsuk, és megnevezi azokat, amelyekben gyakoriak a hibák: az **Alif** könnyű betű után sosem nehéz; a **Hamzah** a szavak elején; a **Lam** Allah neve vagy nehéz betű mellett; és a **Mim** nehéz betű mellett.

اَلْحَمْدُ Al-Fatihah 1:2 A Hamzah kezdéskor könnyű	اِهْدِنَا Al-Fatihah 1:6 Könnyű Hamzah	وَلْيَتَلَطَّفْ Al-Kahf 18:19 A Lam könnyű marad a Ta' előtt
وَلَا الضَّآلِّيْنَ Al-Fatihah 1:7 A *wa-la* Lam-ja könnyű marad a Dad előtt	فِيْ مَخْمَصَةٍ Al-Ma'idah 5:3 A Mim könnyű marad a Kha' előtt	فِيْ قُلُوْبِهِمْ مَّرَضٌ ۙ Al-Baqarah 2:10 A Mim könnyű marad egy nehéz Ra' előtt

5.3 Ba, Jim és a Qalqalah betűi

Az al-Muqaddimah al-Jazariyyah-ból

٣٧ وَبَاءَ بَرْقٍ بَاطِلٍ بِهِمْ بِذِي — وَاحْرِصْ عَلَى الشِّدَّةِ وَالْجَهْرِ الَّذِي

٣٨ فِيهَا وَفِي الْجِيمِ كَحُبِّ الصَّبْرِ — رَبْوَةٍ اجْتُثَّتْ وَحَجِّ الْفَجْرِ

٣٩ وَبَيِّنَنْ مُقَلْقَلًا إِنْ سَكَنَا — وَإِنْ يَكُنْ فِي الْوَقْفِ كَانَ أَبْيَنَا

A Ba könnyű; ne tedd nehézzé olyan szavakban, mint ﴿وَبَرْقٌ﴾ (Al-Baqarah 2:19) és ﴿وَبٰطِلٌ﴾ (Al-A'raf 7:139), és ne gyengítsd a ﴿بِهِمْ﴾ (Al-Baqarah 2:15) szóban. Tartsd meg a Ba és a Jim Shiddah-ját és Jahr-ját, főleg kettőzve vagy némán, hogy se lélegzet, se hang ne áramoljon velük, mint ezekben a példákban:

Ba és Jim kettőzve és némán

اَشَدُّ حُبًّا Al-Baqarah 2:165	وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ Al-Balad 90:17	بِرَبْوَةٍ Al-Baqarah 2:265
اجْتُثَّتْ Ibrahim 14:26	اَلْحَجُّ اَشْهُرٌ Al-Baqarah 2:197	وَالْفَجْرِ ۝١ Al-Fajr 89:1

Ezután megparancsolja, hogy a ***Qalqalah*** (القَلْقَلَة)-t tegyük tisztává a betűiben, amikor némák, és megjegyzi, hogy megálláskor tisztább. A részletek a Qalqalah fejezetben vannak.

5.4 Ha' és Sin

Az al-Muqaddimah al-Jazariyyah-ból

٤٠ وَحَاءَ حَصْحَصَ أَحَطتُّ الْحَقُّ — وَسِينَ مُسْتَقِيمٍ يَسْطُو يَسْقُو

Tedd tisztává a Ha'-t, ha ismétlődik vagy közeli betű mellett áll, mint a ﴿حَصْحَصَ الْحَقُّ﴾ (Yusuf 12:51) és a ﴿اَحَطْتُّ﴾ (An-Naml 27:22) esetében. Kerüld, hogy a Sin a Ta' vagy a Qaf előtt annyira nehézzé váljon, hogy Sad legyen belőle, mint a ﴿يَسْطُوْنَ﴾ (Al-Hajj 22:72), a ﴿يَسْقُوْنَ﴾ (Al-Qasas 28:23) és az ﴿الْمُسْتَقِيْمَ﴾ (Al-Fatihah 1:6) esetében.

5.5 Sukun, Infitah és Shiddah

Az al-Muqaddimah al-Jazariyyah-ból

٤٧ وَاحْرِصْ عَلَى السُّكُونِ فِي جَعَلْنَا — أَنْعَمْتَ وَالْمَغْضُوبِ مَعْ ضَلَلْنَا

٤٨ وَخَلِّصِ انْفِتَاحَ مَحْذُورًا عَسَى — خَوْفَ اشْتِبَاهِهِ بِمَحْظُورًا عَصَى

٤٩ وَرَاعِ شِدَّةً بِكَافٍ وَبِتَا — كَشِرْكِكُمْ وَتَتَوَفَّى فِتْنَتَا

- **Teljes sukun:** néma Lam, Nun, Mim vagy Ghayn esetén közeli betű előtt; ne tegyél hozzá magánhangzót, és ne olvaszd össze, mint a ﴿وَاِذْ جَعَلْنَا﴾ (Al-Baqarah 2:125), az ﴿اَنْعَمْتَ﴾ (Al-Fatihah 1:7), az ﴿الْمَغْضُوْبِ﴾ (Al-Fatihah 1:7) és a ﴿ضَلَلْنَا﴾ (As-Sajdah 32:10) esetében.
- **Tiszta Infitah:** a Dhal-ban és a Sin-ben, hogy a ﴿مَحْذُوْرًا﴾ (Al-Isra 17:57) ne keveredjen a ﴿مَحْظُوْرًا﴾ (Al-Isra 17:20)-val, sem a ﴿وَعَسٰٓى﴾ (Al-Baqarah 2:216) a ﴿وَعَصٰٓى﴾ (Taha 20:121)-val.
- **A Shiddah megtartása:** a Kaf-ban és a Ta-ban, amikor ismétlődnek, mint a ﴿بِشِرْكِكُمْ ۭ﴾ (Fatir 35:14), a ﴿تَتَوَفّٰىهُمُ﴾ (An-Nahl 16:28) és a ﴿وَالْفِتْنَةُ﴾ (Al-Baqarah 2:191) esetében.

Források: Ibn al-Jazari, *al-Muqaddimah al-Jazariyyah*, versek 34 - 49; Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: فصل في تجويد الحروف وتصحيحها; Makki ibn Abi Talib, *ar-Ri'ayah li-Tajwid al-Qira'ah*: أبواب الحروف; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: التنبيهات على بعض الحروف.

5.6 Dad és Dha'

Az al-Muqaddimah al-Jazariyyah-ból

٥٢ وَالضَّادَ بِاسْتِطَالَةٍ وَمَخْرَجِ — مَيِّزْ مِنَ الظَّاءِ وَكُلُّهَا تَجِي

٥٣ فِي الظَّعْنِ ظِلِّ الظُّهْرِ عُظْمِ الْحِفْظِ — أَيْقِظْ وَأَنْظِرْ عَظْمِ ظَهْرِ اللَّفْظِ

٥٤ ظَاهِرْ لَظَى شُوَاظُ كَظْمٍ ظَلَمَا — اغْلُظْ ظَلَامَ ظُفُرٍ انْتَظِرْ ظَمَا

٥٥ أَظْفَرَ ظَنًّا كَيْفَ جَا وَعِظْ سِوَى — عِضِينَ ظَلَّ النَّحْلِ زُخْرُفٍ سَوَا

٥٦ وَظَلْتَ ظَلْتُمْ وَبِرُومٍ ظَلُّوا — كَالْحِجْرِ ظَلَّتْ شُعَرَا نَظَلُّ

٥٧ يَظْلَلْنَ مَحْظُورًا مَعَ الْمُحْتَظِرِ — وَكُنْتَ فَظًّا وَجَمِيعِ النَّظَرِ

٥٨ إِلَّا بِوَيْلٌ هَلْ وَأُولَى نَاضِرَهْ — وَالْغَيْظِ لَا الرَّعْدِ وَهُودٍ قَاصِرَهْ

٥٩ وَالْحَظِّ لَا الْحَضِّ عَلَى الطَّعَامِ — وَفِي ظَنِينٍ الْخِلَافُ سَامِي

٦٠ وَإِنْ تَلَاقَيَا الْبَيَانُ لَازِمُ — أَنْقَضَ ظَهْرَكَ يَعَضُّ الظَّالِمُ

٦١ وَاضْطُرَّ مَعْ وَعَظْتَ مَعْ أَفَضْتُمُ — وَصَفِّ هَا جِبَاهُهُمْ عَلَيْهِمُ

Mivel a Dad és a Dha' hangzik a leginkább egyformán, a költő összegyűjtötte a Dha'-t tartalmazó összes koráni szót; minden más Dad-dal íródik. Gyökei közé tartoznak: الظَّعن، الظِّل، الظُّهر، العَظْم، الحفظ، اليَقَظة، الإنظار، اللفظ، الظاهر، لظى، الشُّواظ، الكَظْم، الظلم، الغِلظة، الظلام، الظُّفُر، الانتظار، الظمأ، الظن، الوعظ، ظلّ، المحظور، الفظ، النظر، الغيظ، الحظ.

Kivételt tett a Dad-dal írt, hasonló hangzású szavakkal: ﴿عِضِينَ﴾ (Al-Hijr 15:91), ﴿نَاضِرَةٌ﴾ (Al-Qiyamah 75:22), ﴿نَضْرَةَ﴾ (Al-Insan 76:11), ﴿نَضْرَةً﴾ (Al-Mutaffifin 83:24), ﴿تَغِيضُ﴾ (Ar-Ra'd 13:8), ﴿وَغِيضَ﴾ (Hud 11:44) és ﴿يَحُضُّ﴾ (Al-Haqqah 69:34). A ﴿بِضَنِينٍ﴾ (At-Takwir 81:24) esetében az olvasatok eltérnek; Hafs Dad-dal olvassa.

Amikor a Dad Dha'-val vagy közeli betűvel találkozik, mindkettőt tisztán kell ejteni, hogy egyik se olvadjon a másikba:

Tiszta elválasztás

فَمَنِ اضْطُرَّ Al-Baqarah 2:173	يَعَضُّ الظَّالِمُ Al-Furqan 25:27	اَنْقَضَ ظَهْرَكَ Ash-Sharh 94:3
جِبَاهُهُمْ At-Tawbah 9:35 Mindkét Ha' tisztán	اَفَضْتُمْ Al-Baqarah 2:198	اَوَعَظْتَ Ash-Shu'ara 26:136

Források: Ibn al-Jazari, *al-Muqaddimah al-Jazariyyah*, versek 52 - 61; Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: الكلام على الضاد والظاء; Makki ibn Abi Talib, *ar-Ri'ayah li-Tajwid al-Qira'ah*: باب الضاد وباب الظاء; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: الفرق بين الضاد والظاء.

FEJEZET 6

Tafkhim és Tarqiq: nehéz és könnyű betűk

6.1 Meghatározások

A ***Tafkhim*** (التَّفْخِيم) nyelvileg hizlalást jelent; szakmailag olyan teltség, amely a betű hangjába lép, így a száj megtelik a visszhangjával. A ***Tarqiq*** (التَّرْقِيق) vékonyítást jelent; szakmailag a hang vékonysága, így a száj nem telik meg a visszhangjával.

6.2 A betűk nehézség szerint

Csoport	Betűk	Szabály
Az Isti'la' betűi	خُصَّ ضَغْطٍ قِظْ	Mindig nehezek; a legnehezebbek az Itbaq betűi: Sad, Dad, Ta', Dha'
Az Istifal betűi	Az összes többi	Mindig könnyűek, három kivételével
Hol nehezek, hol könnyűek	الألف، واللام من اسم الله، والراء	A helyzettől függően, ahogy alább olvasható

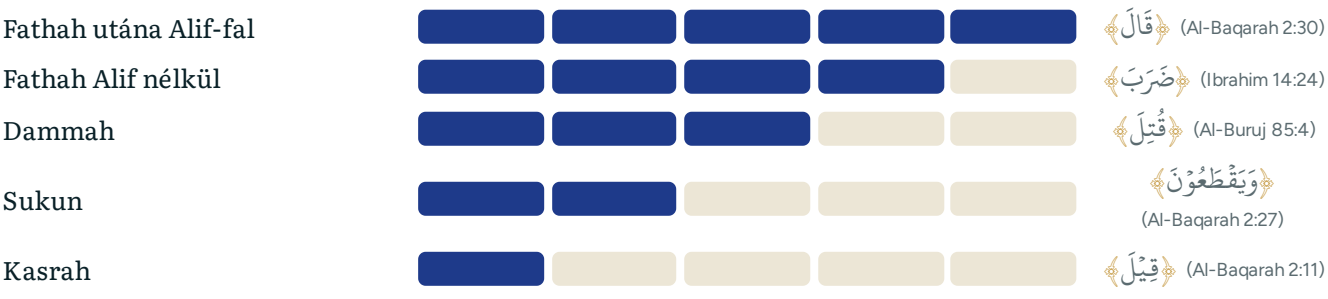
Hasonlóképpen az ***Ikhfa'*** (الإِخْفَاء) ***Ghunnah*** (الغُنَّة)-ja a következő betűt követi: nehéz az Isti'la' betűi előtt, mint a ﴿مِنْ قَبْلُ﴾ (Al-Baqarah 2:25) esetében, és könnyű a többi előtt, mint a ﴿مِنْ كُلِّ﴾ (Al-Baqarah 2:164) esetében.

6.3 A nehézség fokozatai

Az al-Muqaddimah al-Jazariyyah-ból

٤٥ وَحَرْفَ الِاسْتِعْلَاءِ فَخِّمْ وَاخْصُصَا — الِانْطِبَاقَ أَقْوَى نَحْوُ قَالَ وَالْعَصَا

A nehéz betűk nem egyformán nehezek. Magát a betűt tekintve az Itbaq betűi nehezebbek az Isti'la' többi betűjénél, ahogy a költő mondja: „és emeld ki az Itbaq-ot erősebbként, mint a *qala* és az *al-'asa* esetében.” A magánhangzót tekintve a későbbi tudósok egy csoportja öt fokozatot adott meg, mások hármat (fathah, majd dammah, majd kasrah), és a néma betűt az előtte álló magánhangzóhoz sorolták. A legalacsonyabb fokozat is nehéz marad, nem könnyű.

Ez az öt fokozat néhány későbbi tudós véleményét követi.

Források: Ibn al-Jazari, *al-Muqaddimah al-Jazariyyah*, vers 45; Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: باب الكلام على تفخيم الحروف وترقيقها; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: مراتب التفخيم.

6.4 Az Alif

Az Alif önmagában sem nem nehéz, sem nem könnyű; az előtte álló betűt követi: nehéz betű után nehéz, mint a ﴿قَالَ﴾ (Al-Baqarah 2:30) és az ﴿الضَّآلِّيْنَ﴾ (Al-Fatihah 1:7) esetében, könnyű után könnyű, mint a ﴿وَكُنْتُمْ اَمْوَاتًا﴾ (Al-Baqarah 2:28) esetében. A költő óv attól, hogy könnyű betű után nehézzé tegyük: „óvakodj az Alif megnehezítésétől."

قَالَ	وَكُنْتُمْ اَمْوَاتًا	النَّارَ
Al-Baqarah 2:30	Al-Baqarah 2:28	Al-Baqarah 2:174
Nehéz Alif a Qaf után	Könnyű Alif a Waw után	Könnyű Alif a Nun után

6.5 A Lam Allah nevében

Az al-Muqaddimah al-Jazariyyah-ból

٤٤ وَفَخِّمِ اللَّامَ مِنِ اسْمِ اللَّهِ عَنْ فَتْحٍ اوْ ضَمٍّ كَعَبْدُ اللَّهِ

A ***Lam Lafz al-Jalalah*** (لَام لَفْظ الجَلَالَة) fathah vagy dammah után nehéz, és akkor is, ha vele kezdünk, mert a Hamzat al-Wasl-nak ilyenkor fathah-ja van. Kasrah után könnyű, legyen az eredeti vagy átmeneti, ugyanabban a szóban vagy az előzőben. Az اللّٰهم ugyanezt a szabályt követi.

شَهِدَ اللّٰهُ	مُحَمَّدٌ رَّسُوْلُ اللّٰهِ ؕ	اَللّٰهُ لَاۤ اِلٰهَ
Ali 'Imran 3:18	Al-Fath 48:29	Al-Baqarah 2:255
Fathah után: nehéz	Dammah után: nehéz	Az elején: nehéz
بِسْمِ اللّٰهِ	اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ	قُلِ اللّٰهُمَّ
Al-Fatihah 1:1	Al-Fatihah 1:2	Ali 'Imran 3:26
Kasrah után: könnyű	Kapcsolt kasrah után: könnyű	Átmeneti kasrah után: könnyű

Gyakori hiba

Hiba Allah nevének Lam-ját kasrah után nehézzé, fathah vagy dammah után könnyűvé tenni.

Források: Ibn al-Jazari, *al-Muqaddimah al-Jazariyyah*, vers 44; Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: باب اللامات، الكلام على لام اسم الله تعالى; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: أحكام لام لفظ الجلالة.

FEJEZET 7

A Ra' szabályai

Az al-Muqaddimah al-Jazariyyah-ból

٤١ وَرَقِّقِ الرَّاءَ إِذَا مَا كُسِرَتْ — كَذَاكَ بَعْدَ الْكَسْرِ حَيْثُ سَكَنَتْ

٤٢ إِنْ لَمْ تَكُنْ مِنْ قَبْلِ حَرْفِ اسْتِعْلَا — أَوْ كَانَتِ الْكَسْرَةُ لَيْسَتْ أَصْلَا

٤٣ وَالْخُلْفُ فِي فِرْقٍ لِكَسْرٍ يُوجَدُ — وَأَخْفِ تَكْرِيرًا إِذَا تُشَدَّدُ

A Ra' az Istifal betűje, mégis egyes esetekben nehéz, másokban könnyű. Sok tudós alapállapotát nehéznek tartja, ezért a könnyűség okát magyarázzák. Magánhangzós Ra' esetén a saját magánhangzóját nézzük; néma Ra' esetén azt, ami előtte áll.

7.1 Mikor nehéz a Ra'

Eset	Példa
Fathah-val	﴿رَبَّنَا تَقَبَّلْ﴾ (Al-Baqarah 2:127)
Dammah-val	﴿تِلْكَ الرُّسُلُ﴾ (Al-Baqarah 2:253)
Néma fathah után	﴿مَرْيَمَ ۟﴾ (Maryam 19:16)
Néma dammah után	﴿تُرْجَعُونَ﴾ (Al-Baqarah 2:28)
Néma átmeneti kasrah után a szó elején	﴿ارْجِعِۦٓ﴾ (Al-Fajr 89:28)
Néma az előző szó kasrah-ja után	﴿رَبِّ ارْجِعُونِ﴾ (Al-Mu'minun 23:99)
Néma eredeti kasrah után, és a szavában kasrah nélküli Isti'la'-betű követi	﴿قِرْطَاسٍ﴾ (Al-An'am 6:7) ﴿فِرْقَةٍ﴾ (At-Tawbah 9:122) ﴿لَبِالْمِرْصَادِ﴾ (Al-Fajr 89:14)
Néma megálláskor, előtte nem Ya néma betű, amely előtt fathah vagy dammah áll	﴿وَالْعَصْرِ ۝١﴾ (Al-'Asr 103:1) ﴿خُسْرٍ﴾ (Al-'Asr 103:2)
Néma megálláskor Alif vagy Madd-Waw után	﴿عَذَابَ النَّارِ﴾ (Al-Baqarah 2:201) ﴿غَفُورٌ﴾ (Fatir 35:28)

Kasrah utáni néma Ra'-t ugyanabban a szóban csak öt szóban követ Isti'la'-betű: ﴿قِرْطَاسٍ﴾ (Al-An'am 6:7), ﴿فِرْقَةٍ﴾ (At-Tawbah 9:122), ﴿لَبِالْمِرْصَادِ﴾ (Al-Fajr 89:14), ﴿مِرْصَادًا﴾ (An-Naba 78:21) és ﴿وَإِرْصَادًا﴾ (At-Tawbah 9:107).

7.2 Mikor könnyű a Ra'

Eset	Példa
Kasrah-val	﴿رِجَالٌ﴾ (Al-A'raf 7:46) ﴿وَفِي الرِّقَابِ ۖ﴾ (Al-Baqarah 2:177)

Eset	Példa
Néma a szavában lévő eredeti kasrah után, utána Isti'la'-betű nélkül	﴿فِرْعَوْنَ﴾ (Al-Baqarah 2:49) ﴿فِي مِرْيَةٍ﴾ (Hud 11:17) ﴿وَاصْبِرْ﴾ (An-Nahl 16:127)
Néma megálláskor néma Ya után	﴿قَدِيرٌ﴾ (Al-Baqarah 2:20) ﴿خَبِيرٌ﴾ (Al-Baqarah 2:234)
Néma megálláskor kasrah-t követő néma betű (nem Ya) után	﴿لِذِي حِجْرٍ﴾ (Al-Fajr 89:5)
Az Imalah-val ejtett Ra' Hafsnál	﴿مَجْرِيهَا﴾ (Hud 11:41)

7.3 Ahol mindkettő megengedett

Szó	Megítélés
﴿كُلُّ فِرْقٍ﴾ (Ash-Shu'ara 26:63)	Összekapcsoláskor és megálláskor: nehéz az Isti'la'-betű miatt, könnyű, mert annak a betűnek kasrah-ja van; mindkettő érvényes és recitált.
﴿بِمِصْرَ﴾ (Yunus 10:87)	Megálláskor: mindkettő; Ibn al-Jazari a nehézséget választotta, tekintettel az összekapcsolt olvasatra.
﴿عَيْنَ الْقِطْرِ﴾ (Saba 34:12)	Megálláskor: mindkettő; Ibn al-Jazari a könnyűséget választotta, tekintettel az összekapcsolt olvasatra.
﴿يَسْرِ﴾ (Al-Fajr 89:4) ﴿فَأَسْرِ﴾ (Hud 11:81) ﴿وَنُذُرِ﴾ (Al-Qamar 54:16)	Megálláskor: mindkettő; sok mester a könnyűséget részesíti előnyben, tekintettel az elhagyott Ya-ra.

7.4 A Ra' pergése

A költő mondja: „és rejtsd el a pergést, ha kettőzött.” A Ra'-nak ***Takrir*** (التَّكْرِير) tulajdonsága van, és a cél elrejteni, nem megmutatni: a recitáló szilárdan a szájpadhoz tartja a nyelvét, hogy hegye ne rezegjen, főleg kettőzött Ra' esetén, mint a ﴿الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ ۝٣﴾ (Al-Fatihah 1:3) esetében. Ennek eltúlzása a hang elfojtásáig szintén hiba.

A szabály röviden

A magánhangzós Ra' fathah-val és dammah-val nehéz, kasrah-val könnyű. A néma Ra' az előtte állót követi: fathah és dammah után nehéz, eredeti kasrah után könnyű, hacsak a szavában nem követi Isti'la'-betű, átmeneti kasrah után pedig nehéz. Megálláskor a néma előtti betűt nézd.

Források: Ibn al-Jazari, *al-Muqaddimah al-Jazariyyah*, versek 41 - 43; Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: باب الراءات; Makki ibn Abi Talib, *ar-Ri'ayah li-Tajwid al-Qira'ah*: باب الراء; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: أحكام الراء.

FEJEZET 8

A néma Lam szabályai

A Koránban a néma Lam ötféle: ***Lam at-Ta'rif*** (لَام التَّعْرِيف), az ige Lam-ja, a partikula Lam-ja, a felszólítás Lam-ja és a főnév Lam-ja. Mindegyiknek megvan a szabálya, amikor a következő betűvel találkozik.

8.1 A határozott névelő Lam-ja

A határozott névelő Lam-jának két állapota van: ***Izhar Qamari*** (الإِظْهَار القَمَرِيّ) tizennégy betű előtt, amelyeket az ابْغِ حَجَّكَ وَخَفْ عَقِيمَهُ foglal össze, ahol a Lam tisztán, sukun-nal hangzik; és ***Idgham Shamsi*** (الإِدْغَام الشَّمْسِيّ) a többi tizennégy esetén, amelyek a طِبْ ثُمَّ صِلْ رَحِمًا تَفُزْ ضِفْ ذَا نِعَمْ دَعْ سُوءَ ظَنٍّ زُرْ شَرِيفًا لِلْكَرَمْ szavainak kezdőbetűi, ahol a Lam nem hangzik, és a következő betű kettőződik.

اَلْحَمْدُ Al-Fatihah 1:2 Izhar Qamari	الْكِتٰبُ Al-Baqarah 2:2 Izhar Qamari	الْمُفْلِحُوْنَ Al-Baqarah 2:5 Izhar Qamari
الرَّحْمٰنِ Al-Fatihah 1:3 Idgham Shamsi	وَالشَّمْسِ Ash-Shams 91:1 Idgham Shamsi	الَّذِيْنَ Al-Fatihah 1:7 Idgham Shamsi

8.2 Az ige Lam-ja

Ez az ige eredeti néma Lam-ja, múlt időben, jelen időben vagy felszólító módban. Mindig tisztán ejtjük, kivéve ha Lam vagy Ra' követi, amelyekbe beleolvad. Ügyelj a tiszta ejtésre a Nun előtt, ahogy a költő megjegyzi: „és *qul na'am*."

وَاِذْ قُلْنَا Al-Baqarah 2:34 Izhar	قُلْ نَعَمْ As-Saffat 37:18 Izhar a Nun előtt	فَالْتَقَمَهُ As-Saffat 37:142 Izhar
وَقُلْ رَّبِّ Al-Isra 17:80 A Ra'-ba olvadva	فَلَا تَقُلْ لَّهُمَآ Al-Isra 17:23 A Lam-ba olvadva	

8.3 A partikula Lam-ja

Ez a هل és a بل Lam-ja. Tisztán ejtjük, kivéve a Lam és a Ra' előtt, ahol beleolvad. A kivétel a ﴿بَلْ ۜ رَانَ﴾ (Al-Mutaffifin 83:14): Hafs a Lam-on enyhe szünetet tart, így nincs összeolvadás.

بَلْ لَّا

Al-Fajr 89:17
Idgham

مِۢبَلْ رَّفَعَهُ

An-Nisa 4:158
Idgham

بَلْ ۜ رَانَ

Al-Mutaffifin 83:14
Sakt Hafsnál

هَلْ اَتٰى

Al-Insan 76:1
Izhar

8.4 A felszólítás Lam-ja és a főnév Lam-ja

A felszólítás Lam-ja jelen idejű igén áll a ثم ،ف ،و után; a főnév Lam-ja eredeti Lam a főnév közepén. Mindkettőt mindig tisztán ejtjük.

اَلْسِنَتِكُمْ

Ar-Rum 30:22
A főnév Lam-ja

وَلْيَتَلَطَّفْ

Al-Kahf 18:19
A felszólítás Lam-ja

فَلْيَعْبُدُوْا

Quraysh 106:3
A felszólítás Lam-ja

Megjegyzés

Sok indiai-pakisztáni példány megjelöli a ﴿وَلْيَتَلَطَّفْ﴾ (Al-Kahf 18:19) szót, mert betűszámításuk szerint ez a Korán közepe.

Források: Ibn al-Jazari, *al-Muqaddimah al-Jazariyyah*, versek 50 - 51; Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: باب الإدغام الصغير; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: أحكام اللامات السواكن.

FEJEZET 9

A Nun Sakinah és a Tanwin szabályai

Az al-Muqaddimah al-Jazariyyah-ból

٦٥ وَحُكْمُ تَنْوِينٍ وَنُونٍ يُلْفَى ... إِظْهَارٌ ادْغَامٌ وَقَلْبٌ إِخْفَا

٦٦ فَعِنْدَ حَرْفِ الْحَلْقِ أَظْهِرْ وَادَّغِمْ ... فِي اللَّامِ وَالرَّا لَا بِغُنَّةٍ لَزِمْ

٦٧ وَأَدْغِمَنْ بِغُنَّةٍ فِي يُومِنُ ... إِلَّا بِكِلْمَةٍ كَدُنْيَا عَنْوَنُوا

٦٨ وَالْقَلْبُ عِنْدَ الْبَا بِغُنَّةٍ كَذَا ... الِاخْفَا لَدَى بَاقِي الْحُرُوفِ أُخِذَا

9.1 Meghatározások

A ***Nun Sakinah*** (النُّون السَّاكِنَة) magánhangzó nélküli Nun, amely összekapcsoláskor és megálláskor is megmarad; főnevekben, igékben és partikulákban fordul elő, a szó közepén vagy végén. A ***Tanwin*** (التَّنْوِين) egy főnév végére járuló, kiejtett, de le nem írt néma Nun; összekapcsoláskor ejtjük, megálláskor elmarad, és a mushafban kettőzött magánhangzóként írják: ﴿عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ (Al-Baqarah 2:7).

Amikor az ábécé betűivel találkoznak, négy szabályuk van: ***Izhar*** (الإِظْهَار), ***Idgham*** (الإِدْغَام), ***Iqlab*** (الإِقْلَاب) és ***Ikhfa'*** (الإِخْفَاء); utánuk sosem áll Alif.

Nun Sakinah és Tanwin: nézd a következő betűt

Izhar	Idgham	Iqlab	Ikhfa'
ء هـ ع ح غ خ	ي ن م و | ل ر	ب	ص ذ ث ك ج ش ق س د ط ز ف ت ض ظ
Tiszta Nun, többlet Ghunnah nélkül	Ghunnah-val a *yanmu* betűiben; nélküle a Lam-ban és a Ra'-ban	Rejtett Mim lesz belőle Ghunnah-val	Az Izhar és az Idgham között, Ghunnah-val

9.2 Izhar Halqi

Az *Izhar* jelentése világossá tétel; szakkifejezésként a néma Nun vagy a Tanwin kiejtése a makhrajából, többlet Ghunnah nélkül, ha torokhang követi. Hat betűje a ***Huruf al-Halq*** (حُرُوف الحَلْق): Hamzah, Ha', 'Ayn, Ha', Ghayn és Kha'. Oka a Nun makhrajja és e betűk közötti távolság. A Nun esetében egy szón belül vagy két szó között fordul elő; a Tanwin esetében csak két szó között.

Izhar Halqi

مَنْ اٰمَنَ Al-Baqarah 2:62	يَنْهَوْنَ Al-An'am 6:26	مِنْ عِلْمٍ An-Nisa 4:157
مِنْ حَكِيْمٍ حَمِيْدٍ Fussilat 41:42	مِنْ غِلٍّ Al-A'raf 7:43	مَنْ خَشِيَ Qaf 50:33
عَذَابٌ عَظِيْمٌ Al-Baqarah 2:7 Tanwin az 'Ayn előtt	اَنْعَمْتَ Al-Fatihah 1:7	مِنْهُمْ Al-Baqarah 2:75

Megjegyzés

Az indo-pakisztáni mushafban a néma Nun mindig sukun-t (jazm) visel; az Izhar arról ismerhető fel, hogy a következő betű torokbetű.

9.3 Idgham

Az *Idgham* beillesztést jelent; szakmailag egy néma betű magánhangzós betűvel találkozik, így a második fajtájából egyetlen kettőzött betű lesz. Hat betűjét a يَرْمُلُون foglalja össze, és két fajtája van:

Idgham bi-Ghunnah

Négy betűben, amelyeket a يَنْمُو foglal össze: Ya, Nun, Mim és Waw. A Nun és a Mim esetén ez ***Idgham Kamil*** (الإِدْغَام الكَامِل), mert eltűnik a Nun is és a tulajdonsága is, a Ghunnah pedig ahhoz a betűhöz tartozik, amelybe beolvad. A Waw és a Ya esetén ***Idgham Naqis*** (الإِدْغَام النَّاقِص), mert a Nun eltűnik, de tulajdonsága, a Ghunnah megmarad.

Idgham bi-Ghunnah

مَنْ يَّقُوْلُ Al-Baqarah 2:8 Nun a Ya előtt	مِنْ نِّعْمَةٍ An-Nahl 16:53 Nun a Nun előtt	مِنْ مَّآءٍ Al-Baqarah 2:164 Nun a Mim előtt
مِنْ وَّالٍ Ar-Ra'd 13:11 Nun a Waw előtt	وُجُوْهٌ يَّوْمَئِذٍ نَّاضِرَةٌ ﴿٢٢﴾ Al-Qiyamah 75:22 Tanwin a Ya, majd a Nun előtt	عَذَابٌ مُّهِيْنٌ Al-Baqarah 2:90 Tanwin a Mim előtt

Idgham bila Ghunnah

Két betűben, a Lam-ban és a Ra'-ban. Teljes összeolvadás, amelyben a Nun és a Ghunnah is eltűnik.

Idgham bila Ghunnah

مِنْ لَّدُنْهُ	مِنْ رَّبِّهِمْ ۚ	غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ
An-Nisa 4:40	Al-Baqarah 2:5	Al-Baqarah 2:173 Tanwin a Ra' előtt

Feltétele és kivételei

Az Idgham két szót kíván. Ha néma Nun és Waw vagy Ya egy szóban áll, ***Izhar Mutlaq*** (الإِظْهَار المُطْلَق) kötelező, hogy a szót ne tévesszék össze kettőzött betűs gyökkel. Ez csak négy szóban fordul elő: ﴿الدُّنْيَا﴾ (Al-Baqarah 2:85), ﴿بُنْيَانٌ﴾ (As-Saf 61:4), ﴿قِنْوَانٌ﴾ (Al-An'am 6:99) és ﴿صِنْوَانٌ﴾ (Ar-Ra'd 13:4), ahogy a költő mondja: „kivéve egy szón belül, mint a *dunya*."

Hafsnál ash-Shatibiyyah útján szintén kivétel: a Nun a ﴿يٰسٓ ۝١﴾ (Ya-Sin 36:1) ﴿وَالْقُرْاٰنِ الْحَكِيْمِ ۝٢﴾ (Ya-Sin 36:2) és a ﴿نٓ وَالْقَلَمِ﴾ (Al-Qalam 68:1) helyen, amelyeket Izhar-ral olvasnak; és a Nun a ﴿مَنْ ۜ رَاقٍ﴾ (Al-Qiyamah 75:27) helyen, a rajta lévő ***Sakt*** (السَّكْت) miatt.

> **Megjegyzés**
>
> Az indo-pakisztáni mushafban a sukun a Nun-on marad; a következő betűn lévő shaddah Idgham-ot jelez, különben a szabály a következő betűtől függ: Izhar, Iqlab vagy Ikhfa'.

9.4 Iqlab

Az *Iqlab* átalakítást jelent; szakmailag a néma Nun vagy Tanwin átalakítása rejtett Mim-mé a Ba előtt, Ghunnah-val. Egyetlen betűje a Ba, egy szón belül vagy két szó között. Az ajkak könnyedén, nyomás nélkül záródnak, két ütemnyi Ghunnah-val.

Az indiai-pakisztáni Mushafban a jele egy kis Mim a szukúnját (jazm) megtartó Nun után, vagy a teljes Tanwin után.

Iqlab

مِنْۢ بَعْدِ	اَنْۢبِـُٔهُمْ	سَمِيْعٌۢ بَصِيْرٌ
Al-Baqarah 2:27	Al-Baqarah 2:33	Al-Hajj 22:61 Tanwin a Ba előtt

Gyakori hiba

Hiba az Iqlab-nál erősen összeszorítani az ajkakat, nyitva hagyni őket, így hallatszik a Nun, vagy elhagyni a Ghunnah-t.

9.5 Ikhfa' Haqiqi

Az *Ikhfa'* elrejtést jelent; szakmailag a néma Nun vagy Tanwin ejtése az Izhar és az Idgham közötti állapotban, kettőzés nélkül, a Ghunnah megtartásával. Betűi a maradék tizenöt, a صِفْ ذَا ثَنَا كَمْ جَادَ شَخْصٌ قَدْ سَمَا دُمْ طَيِّبًا زِدْ فِي تُقًى ضَعْ ظَالِمًا szavainak kezdőbetűi. A nyelv a következő betű makhrajjához közelít anélkül, hogy a Nun makhrajján nyugodna, két ütemnyi Ghunnah-val.

Az Ikhfa' tizenöt betűje

مِنْ ثَمَرَةٍ Al-Baqarah 2:25 ث előtt	مَنْ ذَا Al-Baqarah 2:245 ذ előtt	مِنْ صَلْصَالٍ Al-Hijr 15:26 ص előtt
فَمَنْ شَآءَ Al-Muzzammil 73:19 ش előtt	اَنْجَيْنٰكُمْ Al-A'raf 7:141 ج előtt	مِنْ كُلِّ Al-Baqarah 2:164 ك előtt
مِنْ دُوْنِ Al-Baqarah 2:23 د előtt	مِنْ سُلٰلَةٍ Al-Mu'minun 23:12 س előtt	مِنْ قَبْلُ Al-Baqarah 2:25 ق előtt
مِنْ فَضْلِهٖ لا Ali 'Imran 3:170 ف előtt	فَاِنْ زَلَلْتُمْ Al-Baqarah 2:209 ز előtt	مِنْ طِيْنٍ Al-Mu'minun 23:12 ط előtt
مِنْ ظَهِيْرٍ Saba 34:22 ظ előtt	مَنْ ضَلَّ Al-Ma'idah 5:105 ض előtt	مِنْ تَحْتِهَا Al-Baqarah 2:25 ت előtt

Az Ikhfa' fokozatai és Ghunnah-jának nehézsége

Az Ikhfa'-nak három fokozata van aszerint, mennyire van közel a betű a Nun makhrajjához: **a legerősebb** a Ta', a Dal és a Ta előtt, amelyek a legközelebb vannak; **a leggyengébb** a Qaf és a Kaf előtt, amelyek a legtávolabb vannak; és **közepes** a többi előtt. A Ghunnah a következő betűt

követi: nehéz az Isti'la' betűi előtt, mint a ﴿مِنْ قَبْلُ﴾ (Al-Baqarah 2:25) és a ﴿مِنْ طِيْنٍ﴾ (Al-Mu'minun 23:12) esetében, és könnyű a többi előtt, mint a ﴿مِنْ كُلِّ﴾ (Al-Baqarah 2:164) esetében.

Gyakori hiba

Gyakori hibák az Ikhfa'-ban: a Nun makhrajjának érintése, így a Nun hallatszik; a Ghunnah nyújtása, amíg Waw vagy Ya keletkezik; vagy a rejtett Nun Mim-mé alakítása a Fa' előtt.

A szabály röviden

Nun Sakinah és Tanwin: Izhar a hat torokbetű előtt; Idgham Ghunnah-val a *yanmu* betűiben két szó között; Idgham Ghunnah nélkül a Lam-ban és a Ra'-ban; Iqlab a Ba előtt; Ikhfa' a többi tizenöt előtt. A Ghunnah, az Izhar kivételével, két ütemig tart.

Források: Ibn al-Jazari, *al-Muqaddimah al-Jazariyyah*, versek 65 - 68; Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: باب أحكام النون الساكنة والتنوين; Makki ibn Abi Talib, *ar-Ri'ayah li-Tajwid al-Qira'ah*: باب أحكام النون الساكنة والتنوين; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: أحكام النون الساكنة والتنوين.

FEJEZET 10

A Mim Sakinah szabályai

Az al-Muqaddimah al-Jazariyyah-ból

٦٣ الْمِيمَ إِنْ تَسْكُنْ بِغُنَّةٍ لَدَى بَاءٍ عَلَى الْمُخْتَارِ مِنْ أَهْلِ الْأَدَا

٦٤ وَأَظْهِرَنَّهَا عِنْدَ بَاقِي الْأَحْرُفِ وَاحْذَرْ لَدَى وَاوٍ وَفَا أَنْ تَخْتَفِي

A ***Mim Sakinah*** (الميم السَّاكِنَة) magánhangzó nélküli Mim, amely összekapcsoláskor és megálláskor is megmarad. Az ábécé betűi előtt három szabálya van.

10.1 Ikhfa' Shafawi

Ha néma Mim-et Ba követ, a Mim-et Ghunnah-val elrejtjük. Ez az ***Ikhfa' Shafawi*** (الإِخْفَاء الشَّفَوِيّ), mivel a Mim és a Ba is az ajkakról jön. Az ajkak gyengéden, nyomás nélkül záródnak. Ez Ibn al-Jazari által választott és gyakorolt nézet: „a recitálómesterek választása szerint.” Egy csoport a Ba előtti Izhar-t részesítette előnyben; Ibn al-Jazari az *an-Nashr*-ban közli, hogy ez Makki választása volt.

Ikhfa' Shafawi

وَمَا هُمْ بِمُؤْمِنِيْنَ	وَهُمْ بِالْاٰخِرَةِ	تَرْمِيْهِمْ بِحِجَارَةٍ
Al-Baqarah 2:8	Yusuf 12:37	Al-Fil 105:4

10.2 Két Mim Idgham-ja

Ha néma Mim-et magánhangzós Mim követ, az első a másodikba olvad, két ütemnyi Ghunnah-val; a második Mim-en shaddah van.

Két Mim összeolvadása

اَمْ مَّنْ يَّكُوْنُ	وَلَهُمْ مَّا يَشْتَهُوْنَ
An-Nisa 4:109	An-Nahl 16:57

10.3 Izhar Shafawi

A Ba-n és a Mim-en kívül minden betű előtt ***Izhar Shafawi*** (الإِظْهَار الشَّفَوِيّ) kötelező. Különösen ügyelj a Waw és a Fa' előtt, hogy ott ne rejtsd el a Mim-et, mert a Fa' közel van hozzá, a Waw pedig osztozik

a makhrajjában, ahogy a költő mondja: „óvakodj elrejteni a Waw és a Fa' előtt.”

Izhar Shafawi

عَلَيۡهِمۡ وَلَا

Al-Fatihah 1:7

وَهُمۡ فِيۡهَا

Al-Baqarah 2:25

اَمۡ لَمۡ

Al-Baqarah 2:6

ءَاَنذَرۡتَهُمۡ اَمۡ

Al-Baqarah 2:6

Megjegyzés

Ha a többes számú Mim-et néma betű követi, dammah-t kap, hogy két néma betű ne találkozzon, mint a ﴿عَلَيۡهِمُ الذِّلَّةُ﴾ (Al-Baqarah 2:61) esetében.

Források: Ibn al-Jazari, *al-Muqaddimah al-Jazariyyah*, versek 63 - 64; Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: الكلام على الميم الساكنة; Makki ibn Abi Talib, *ar-Ri'ayah li-Tajwid al-Qira'ah*: باب الميم; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: أحكام الميم الساكنة.

FEJEZET 11

A kettőzött Nun és Mim, valamint a Ghunnah fokozatai

Az al-Muqaddimah al-Jazariyyah-ból

٦٢ وَأَظْهِرِ الْغُنَّةَ مِنْ نُونٍ وَمِنْ
مِيمٍ إِذَا مَا شُدِّدَا وَأَخْفِيَنْ

11.1 Ghunnah

A ***Ghunnah*** (الغُنَّة) a Nun-ba és a Mim-be épített orrhang, amely a ***Khayshum*** (الخَيْشُوم)-ból jön, a nyelv közreműködése nélkül. Ha befogjuk az orrot, megszűnik. A Nun és a Mim állandó tulajdonsága, a Tanwin-t is beleértve.

11.2 Kettőzött Nun és Mim

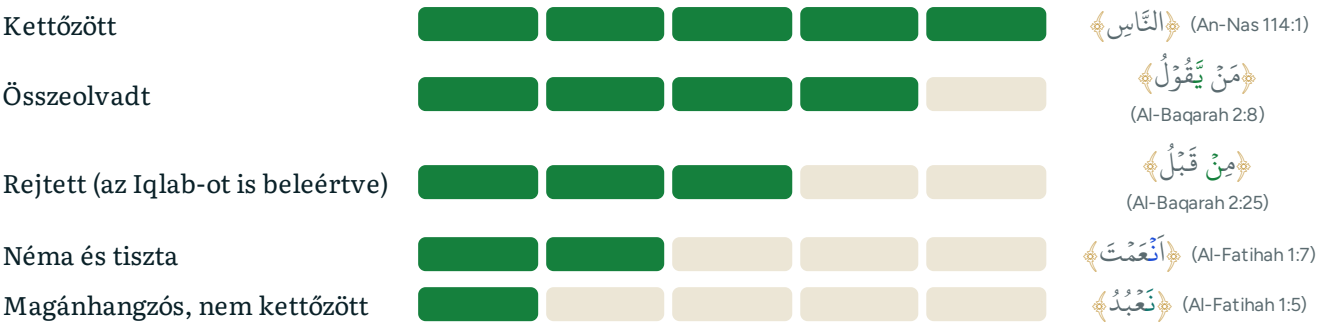
A költő megparancsolja, hogy kettőzött Nun-ban vagy Mim-ben a Ghunnah-t teljesen mutassuk meg, vagyis két ütemig tartsuk, a szó közepén vagy végén, összekapcsoláskor és megálláskor is. Mindkettőt a Ghunnah kettőzött betűjének nevezik.

Kettőzött Nun és Mim

النَّاسِ An-Nas 114:1	اِنَّ الَّذِيْنَ Al-Baqarah 2:6	عَمَّ An-Naba 78:1
ثُمَّ يُمِيْتُكُمْ Al-Baqarah 2:28	ثُمَّ اِلَيْهِ Al-Baqarah 2:28	الْيَمِّ Taha 20:78

11.3 A Ghunnah fokozatai

A Ghunnah-nak öt fokozata van: legteljesebb kettőzéskor, majd összeolvadáskor, majd elrejtéskor (az Iqlab-ot is beleértve); e háromban két ütemig tartjuk. Ezután a néma, tisztán ejtett betűben, majd a magánhangzós betűben; e kettőben csak az alap-Ghunnah van, amely sosem hagyja el a betűt.

Gyakori hiba

Hiba a kettőzött betűben elhagyni a Ghunnah-t, két ütemen túl nyújtani, vagy tisztán ejtett néma Nun-hoz Ghunnah-t adni.

Források: Ibn al-Jazari, *al-Muqaddimah al-Jazariyyah*, vers 62; Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: الكلام على الغنة; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: مراتب الغنة.

FEJEZET 12

Mithlayn, Mutajanisayn és Mutaqaribayn

Az al-Muqaddimah al-Jazariyyah-ból

٥٠ وَأَوَّلَيْ مِثْلٍ وَجِنْسٍ إِنْ سَكَنْ أَدْغِمْ كَقُلْ رَبِّ وَبَلْ لَا وَأَبِنْ

٥١ فِي يَوْمِ مَعْ قَالُوا وَهُمْ وَقُلْ نَعَمْ سَبِّحْهُ لَا تُزِغْ قُلُوبَ فَالْتَقَمْ

Az al-Muqaddimah al-Jazariyyah-ból

٤٦ وَبَيِّنِ الْإِطْبَاقَ مِنْ أَحَطتُّ مَعْ بَسَطتَّ وَاخْلُفْ بِخَلْقُكُّمْ وَقَعْ

Amikor két betű írásban és kiejtésben találkozik, makhrajjuk és tulajdonságuk viszonya szerint négy nevük van:

Név	Meghatározás	Példa
Mithlayn (المِثْلَان)	Azonos makhraj és azonos tulajdonságok: ugyanaz a betű kétszer	﴿اضْرِبْ بِّعَصَاكَ﴾ (Al-Baqarah 2:60)
Mutajanisayn (المُتَجَانِسَان)	Azonos makhraj, eltérő tulajdonságok	﴿قَد تَّبَيَّنَ﴾ (Al-Baqarah 2:256)
Mutaqaribayn (المُتَقَارِبَان)	Makhrajban vagy tulajdonságban közeli	﴿وَقُل رَّبِّ﴾ (Al-Isra 17:80)
Mutaba'idayn (المُتَبَاعِدَان)	Makhrajban távoli, eltérő tulajdonságok	﴿نَعْبُدُ﴾ (Al-Fatihah 1:5)

Mindegyik háromféle: **saghir** (kicsi), ha az első néma és a második magánhangzós; **kabir** (nagy), ha mindkettő magánhangzós; **mutlaq** (abszolút), ha az első magánhangzós és a második néma. Hafsnál az összeolvasztás főleg a saghir fajtában fordul elő; a kabir fajtában az alapszabály az Izhar, néhány szó kivételével; a mutlaq fajtában nincs összeolvasztás.

12.1 Mithlayn Saghir

A néma betűnek bele kell olvadnia ugyanabba a magánhangzós betűbe, egy szón belül vagy két szó között, ahogy a költő mondja: „két azonos vagy azonos makhrajú betű közül az első, ha néma, beolvad.”

Azonos betűk összeolvadása

يُدْرِكْكُّمُ An-Nisa 4:78	رَبِحَتْ تِّجَارَتُهُمْ Al-Baqarah 2:16	وَقَدْ دَّخَلُوْا Al-Ma'idah 5:61
اِذْ ذَّهَبَ Al-Anbya 21:87	بَلْ لَّا Al-Fajr 89:17	عَصَوْا وَّكَانُوْا Al-Baqarah 2:61 Beolvasztott Lin-Waw

Kivételek

- **Ha az első Madd-betű:** nem olvasztjuk be, hanem nyújtjuk, majd kiejtjük a másodikat, ahogy a költő mondja: „és tedd tisztává a *fi yawm*-ot és a *qalu wa-hum*-ot”: ﴿قَالُوْا وَهُمْ﴾ (Ash-Shu'ara 26:96) és ﴿فِيْ يَوْمٍ﴾ (Al-Ma'arij 70:4).
- **A szünet-Ha' a ﴿مَالِيَهْ﴾ (Al-Haqqah 69:28) szóban a ﴿هَلَكَ﴾ (Al-Haqqah 69:29) előtt:** Hafsnál összekapcsoláskor két mód van: Izhar enyhe ***Sakt*** (السَّكْت)-tal, vagy Idgham.

12.2 Mutajanisayn Saghir

Hafsnál a következő esetekben olvasztunk, máshol tisztán ejtünk:

Betűk	Példák	Fajta
د ← ت	﴿اُجِيْبَتْ دَّعْوَتُكُمَا﴾ (Yunus 10:89) ﴿اَثْقَلَتْ دَّعَوَا﴾ (Al-A'raf 7:189)	Teljes
ت ← ط	﴿وَقَالَتْ طَّآئِفَةٌ﴾ (Ali 'Imran 3:72) ﴿وَدَّتْ طَّآئِفَةٌ﴾ (Ali 'Imran 3:69)	Teljes
ت ← د	﴿قَدْ تَّبَيَّنَ﴾ (Al-Baqarah 2:256) ﴿عَبَدْتُّمْ﴾ (Al-Kafirun 109:4)	Teljes
ذ ← ث	﴿يَلْهَثْ ذّٰلِكَ﴾ (Al-A'raf 7:176)	Teljes
ظ ← ذ	﴿اِذْ ظَّلَمُوْٓا﴾ (An-Nisa 4:64)	Teljes
م ← ب	﴿ارْكَبْ مَّعَنَا﴾ (Hud 11:42)	Teljes
ت ← ط	﴿بَسَطْتَّ﴾ (Al-Ma'idah 5:28) ﴿اَحَطْتُّ﴾ (An-Naml 27:22) ﴿فَرَّطْتُّمْ﴾ (Yusuf 12:80)	Nem teljes: a Ta' Itbaq-ja és Isti'la'-ja megmarad

Gyakori hiba

A ﴿بَسَطْتَّ﴾ (Al-Ma'idah 5:28) és a ﴿اَحَطْتُّ﴾ (An-Naml 27:22) szóban hiba a Ta'-t teljesen beolvasztani, így tiszta Ta lesz belőle, vagy tisztán, Qalqalah-val ejteni. A helyes egy kettőzött Ta, amelyben a Ta' Itbaq-ja megmarad, ahogy a költő mondja: „tedd tisztává az Itbaq-ot az *ahattu*-ban és a *basatta*-ban.”

12.3 Mutaqaribayn Saghir

Hafsnál: a néma Lam beolvad a Ra'-ba, mint a ﴿وَقُلْ رَّبِّ﴾ (Al-Isra 17:80) és a ﴿بَلْ رَّفَعَهُ﴾ (An-Nisa 4:158) esetében, kivéve a ﴿بَلْ ۜ رَانَ﴾ (Al-Mutaffifin 83:14)-t a Sakt miatt. A néma Qaf beolvad a Kaf-ba a ﴿نَخْلُقْكُّمْ﴾ (Al-Mursalat 77:20) szóban, kétféleképpen: teljes összeolvadással, amelyet előnyben részesítenek, és nem teljessel, amelyben a Qaf Isti'la'-ja megmarad, ahogy a költő mondja: „és a különbség a *nakhluqkum*-ban jelent meg." A néma Nun beolvadása a Lam-ba és a Ra'-ba is ide tartozik.

12.4 Ahol tisztaság szükséges

A költő figyelmeztetett azokra a szavakra, amelyekbe az összeolvadás belopakodhat, mert a betűk közel vannak; ezeket tisztán kell ejteni:

Izhar

قُلْ نَعَمْ

As-Saffat 37:18

فَسَبِّحْهُ

Qaf 50:40

لَا تُزِغْ قُلُوْبَنَا

Ali 'Imran 3:8

فَالْتَقَمَهُ

As-Saffat 37:142

További példák (nem a költeményből)

فَقَدْ ضَلَّ

An-Nisa 4:116

قَدْ سَمِعَ

Al-Mujadila 58:1

12.5 A kabir fajta Hafsnál

Hafsnál a kabir fajtában az alapszabály az Izhar; összeolvasztás néhány szóban fordul elő, mint ﴿لَا تَأْمَنَّا﴾ (Yusuf 12:11) ***Ishmam*** (الإشْمام)-mal vagy ***Rawm*** (الرَّوْم)-mal, ahogy később kifejtjük, ﴿مَا مَكَّنِّيْ﴾ (Al-Kahf 18:95), ﴿فَنِعِمَّا﴾ (Al-Baqarah 2:271) és ﴿اَتُحَآجُّوْٓنِّيْ﴾ (Al-An'am 6:80).

Források: Ibn al-Jazari, *al-Muqaddimah al-Jazariyyah*, versek 46 - 51; Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: باب الإدغام الصغير; Makki ibn Abi Talib, *ar-Ri'ayah li-Tajwid al-Qira'ah*: باب الإدغام; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: المثلان والمتجانسان والمتقاربان.

FEJEZET 13

Qalqalah

Az al-Muqaddimah al-Jazariyyah-ból

٣٩ وَبَيِّنَنْ مُقَلْقَلًا إِنْ سَكَنَا وَإِنْ يَكُنْ فِي الْوَقْفِ كَانَ أَبْيَنَا

A ***Qalqalah*** (القَلْقَلَة) rezgést jelent; szakmailag a hang visszapattanása néma betű ejtésekor, így erős visszhang hallatszik. Öt betűjét a قُطْبُ جَدٍ foglalja össze: Qaf, Ta', Ba, Jim és Dal, mert egyesítik a Shiddah-t és a Jahr-t: a Shiddah visszatartja a hangot, a Jahr a lélegzetet, ezért a betűnek szüksége van erre a felszabadításra, hogy hallható legyen.

13.1 A Qalqalah fokozatai

Fokozat	Hol	Példák
A legerősebb	Kettőzött betű megálláskor	﴿وَتَبَّ﴾ (Al-Masad 111:1) ﴿الْحَقّ ۖ﴾ (Al-Kahf 18:44)
Közepes	Megállás miatt néma betű, nem kettőzött	﴿الْفَلَقِ﴾ (Al-Falaq 113:1) ﴿مُحِيطٌ﴾ (Al-Buruj 85:20) ﴿اَحَدٌ﴾ (Al-Ikhlas 112:4)
A legkönnyebb	Eredetileg néma betű összekapcsoláskor	﴿وَيَقْطَعُوْنَ﴾ (Al-Baqarah 2:27) ﴿يَجْعَلُوْنَ﴾ (Al-Baqarah 2:19) ﴿اَبْصَارِهِمْ﴾ (Al-Baqarah 2:7)

A betűt némán ejtjük, majd a makhraj kissé kinyílik. Az elsőbbséget élvező vélemény szerint a hang a fathah-hoz áll közelebb; egy másik szerint az előtte álló magánhangzót követi. Soha nem válhat teljes magánhangzóvá, és nem nyújtható. Magánhangzós betűnek nincs Qalqalah-ja.

Gyakori hiba

Hibák: a Qalqalah elhagyása olyan szavakban, mint ﴿وَيَقْطَعُوْنَ﴾ (Al-Baqarah 2:27), teljes magánhangzó adása a betűnek, Qalqalah adása más betűknek, például a Kaf-nak és a Ta-nak, vagy Hamzah ejtése utána.

Források: Ibn al-Jazari, *al-Muqaddimah al-Jazariyyah*, vers 39; Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: الكلام على صفة القلقلة; Makki ibn Abi Talib, *ar-Ri'ayah li-Tajwid al-Qira'ah*: باب القلقلة; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: القلقلة ومراتبها.

FEJEZET 14

Madd és Qasr: a nyújtás

Az al-Muqaddimah al-Jazariyyah-ból

٦٩ وَالْمَدُّ لَازِمٌ وَوَاجِبٌ أَتَى — وَجَائِزٌ وَهْوَ وَقَصْرٌ ثَبَتَا

٧٠ فَلَازِمٌ إِنْ جَاءَ بَعْدَ حَرْفِ مَدّْ — سَاكِنُ حَالَيْنِ وَبِالطُّولِ يُمَدّْ

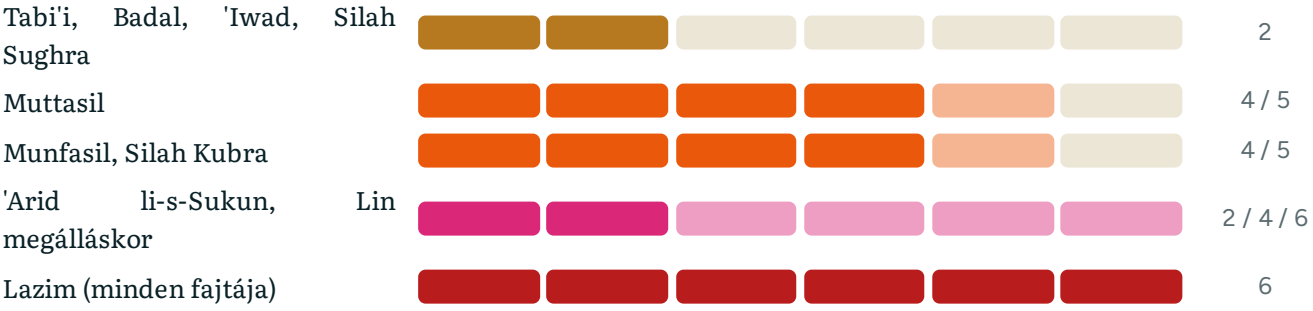
٧١ وَوَاجِبٌ إِنْ جَاءَ قَبْلَ هَمْزَةِ — مُتَّصِلًا إِنْ جُمِعَا بِكِلْمَةِ

٧٢ وَجَائِزٌ إِذَا أَتَى مُنْفَصِلَا — أَوْ عَرَضَ السُّكُونُ وَقْفًا مُسْجَلَا

14.1 Meghatározások és a Madd-betűk

A ***Madd*** (المَدّ) növelést jelent; szakmailag a hang nyújtása Madd-betűvel, amikor az Hamzah-val vagy sukun-nal találkozik. A ***Qasr*** (القَصْر) visszatartást jelent; szakmailag a Madd-betű természetes hosszán tartása. A ***Huruf al-Madd*** (حُرُوف المَدّ) három: néma Alif fathah után, néma Waw dammah után és néma Ya kasrah után; mindhárom előfordul a ﴿نُوْحِيْهَآ﴾ (Hud 11:49) szóban. A ***Lin*** (اللِّين) betűi a fathah utáni néma Waw vagy Ya.

A Madd-ot ütemekben (حركة) mérjük: annyi idő, amennyi alatt egy ujjat mérsékelt tempóban behajlítunk vagy kinyújtunk. Az igazi mérce a tanártól való tanulás, nem a gépies számolás. A Madd vagy ***Madd Asli*** (المَدّ الأَصْلِيّ), vagy ***Madd Far'i*** (المَدّ الفَرْعِيّ).

A világosabb szakaszok a többi megengedett hosszt mutatják.

14.2 Madd Asli (Tabi'i)

Ez az a Madd, amely nélkül maga a betű sem létezik, és nincs szüksége okra, például Hamzah-ra vagy sukun-ra. Két ütemig tart, összekapcsoláskor és megálláskor is. Ehhez tartoznak:

- Az ***Madd al-'Iwad*** (مَدّ العِوَض): megállás fathah-s Tanwin-on Alif-fá alakítva, mint a ﴿عَلِيْمًا حَكِيْمًا﴾ (An-Nisa 4:17) szón való megálláskor.

- A ***Silah Sughra*** (الصِّلَة الصُّغْرَى): a névmási Ha' nyújtása két magánhangzós betű között, ha nem követi Hamzah, mint a ﴿إِنَّهُۥ هُوَ﴾ (Al-Isra 17:1) esetében. A részletek a Ha' al-Kinayah fejezetben vannak.
- A ***Madd at-Tamkin*** (مَدّ التَّمْكِين): Madd-Ya egy kasrah-s kettőzött Ya után, mint a ﴿حُيِّيتُم﴾ (An-Nisa 4:86) esetében.
- A szúrák kezdőbetűi, amelyeket a حَيٌّ طَهُرَ foglal össze, ahogy alább kifejtjük.

14.3 Hamzah okozta Madd

Madd Muttasil (kötelező)

A ***Madd Muttasil*** (المَدّ المُتَّصِل): a Madd-betűt ugyanabban a szóban Hamzah követi. Kötelező; Hafsnál ash-Shatibiyyah útján hossza négy vagy öt ütem. Szó végi Hamzah-n megálláskor négy, öt vagy hat ütem megengedett.

Madd Muttasil

مِنَ السَّمَآءِ

Al-Baqarah 2:19

اِذَا جَآءَ

An-Nasr 110:1

وَسَآءَ سَبِيْلًا

An-Nisa 4:22

سِيٓءَ بِهِمْ

Hud 11:77

Madd Munfasil (megengedett)

A ***Madd Munfasil*** (المَدّ المُنْفَصِل): a Madd-betű egy szót zár, a Hamzah pedig a következőt nyitja. Hafsnál ash-Shatibiyyah útján négy vagy öt ütem; a ***Tayyibat an-Nashr*** (طَيِّبَة النَّشْر) útján kettőre is rövidíthető (csak tájékoztatásul; ez a könyv ash-Shatibiyyah útját követi). A recitálónak következetesnek kell lennie: a választott hosszt ugyanabban a recitálásban minden Munfasil-nál megtartja, és sosem hosszabb a Muttasil-nál.

Madd Munfasil

بِمَآ اُنْزِلَ

Al-Baqarah 2:4

قُوٓا اَنْفُسَكُمْ

At-Tahrim 66:6

وَفِيٓ اَنْفُسِكُمْ ؕ

Adh-Dhariyat 51:21

مَالَهٗٓ اَخْلَدَهٗ

Al-Humazah 104:3
Silah Kubra, a Munfasil-hoz hasonlóan kezelve

Madd al-Badal

A ***Madd al-Badal*** (مَدّ البَدَل): a Hamzah a Madd-betű előtt áll; többnyire Madd-betűvé alakult Hamzah. Hafsnál csak két ütem.

Madd al-Badal

الَّذِيْنَ اُوْتُوا	اِيْمَانًاۖ	وَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْاۚ
Al-Baqarah 2:101	Ali 'Imran 3:173	Al-Baqarah 2:9

14.4 Sukun okozta Madd

Madd Lazim

A ***Madd Lazim*** (المَدّ اللَّازِم): a Madd-betűt eredeti sukun követi, amely összekapcsoláskor és megálláskor is megvan, ahogy a költő mondja: „Lazim, ha a Madd-betű után mindkét állapotban sukun jön, és teljesen nyújtják.” Hossza minden recitálónál hat ütem. Négy fajtája van:

Fajta	Meghatározás	Példa
Lazim Kalimi Muthaqqal (اللَّازِم الكَلِمِيّ المُثَقَّل)	Szóban, beolvasztott (kettőzött) sukun-nal	﴿الطَّآمَّةُ﴾ (Al-Fatihah 1:7) ﴿الضَّآلِّيْنَ﴾ (An-Nazi'at 79:34)
Lazim Kalimi Mukhaffaf (اللَّازِم الكَلِمِيّ المُخَفَّف)	Szóban, be nem olvasztott sukun-nal	﴿آٰلْـٰٔنَ﴾ (Yunus 10:51)
Lazim Harfi Muthaqqal (اللَّازِم الحَرْفِيّ المُثَقَّل)	Szúra kezdőbetűjében, a következőbe olvadó sukun-nal	﴿الٓمّٓ ۝١﴾ (Al-Baqarah 2:1)
Lazim Harfi Mukhaffaf (اللَّازِم الحَرْفِيّ المُخَفَّف)	Kezdőbetűben, be nem olvasztott sukun-nal	﴿قٓ﴾ (Qaf 50:1) ﴿الٓمّٓ ۝١﴾ (Al-Baqarah 2:1)

Az «الم»-ben a Lam Lazim Harfi Muthaqqal, mert nevének («لام») Mimje beolvad a «ميم» Mimjébe; az utolsó Mim Lazim Harfi Mukhaffaf.

A szúrák kezdőbetűi

A szúrák elején álló különálló betűk tizennégyen vannak, a نَصٌّ حَكِيمٌ قَاطِعٌ لَهُ سِرٌّ foglalja össze őket. A Madd szerint ezekbe a csoportokba tartoznak:

Csoport	Betűk	Részletek	Ütemek
Nincs Madd	ا	Alif, mert betűzött nevében nincs Madd-betű	0
Két ütem	حَيٌّ طَهُرَ	Betűk, amelyek neve két betűből áll: *ha, ya, ta, ha, ra*	2
Hat ütem	نَقَصَ عَسَلُكُمْ	Betűk, amelyek hárombetűs nevének közepén Madd-betű van	6

Csoport	Betűk	Részletek	Ütemek
'Ayn	ع	A *Kaf Ha Ya 'Ayn Sad* és az *'Ayn Sin Qaf* esetében: négy vagy hat ütem; a hat az előnyösebb	4 / 6

A ﴿الٓمٓ ۝١﴾ (Ali 'Imran 3:1) ﴿اللَّهُ﴾ (Ali 'Imran 3:2) helyen a Mim fathah-t kap, ha Allah nevéhez kapcsoljuk; az eredeti sukun miatt hat ütem, az átmeneti magánhangzó miatt két ütem megengedett.

Madd 'Arid li-s-Sukun

Az ***Madd 'Arid li-s-Sukun*** (المَدّ العَارِض لِلسُّكُون): a Madd-betűt megállás okozta átmeneti sukun követi. Három hossz megengedett: két, négy vagy hat ütem. A recitálónak egy recitáláson belül egy hosszt kell tartania. Összekapcsoláskor ismét természetes Madd lesz.

Megálláskor

الرَّحِيمِ
Al-Fatihah 1:3

نَسْتَعِينُ
Al-Fatihah 1:5

لِلْمُتَّقِينَ
Al-Baqarah 2:2

Madd al-Lin

A ***Madd al-Lin*** (مَدّ اللِّين): Lin-betűt megálláskor átmeneti sukun követ. Megálláskor ugyanazt engedi meg, mint az 'Arid: két, négy vagy hat ütemet. Összekapcsoláskor nincs nyújtás.

Madd al-Lin megálláskor

الْبَيْتِ
Quraysh 106:3

خَوْفٍ
Quraysh 106:4

14.5 Madd al-Farq

A ***Madd al-Farq*** (مَدّ الفَرْق): ha a kérdő Hamzah olyan főnév elé kerül, amely Hamzat al-Wasl-lal és névelővel kezdődik, a Hamzat al-Wasl nem esik ki. Hat ütemű Alif-fá alakítható, ezt részesítik előnyben, vagy a Hamzah és az Alif közé könnyíthető. Azért hívják így, mert megkülönbözteti a kérdést a kijelentéstől. Három szóban, hat helyen fordul elő: ﴿ءَآلذَّكَرَيْنِ﴾ (Al-An'am 6:143) kétszer az al-An'am-ban, ﴿ءَآلْـَٰٔنَ﴾ (Yunus 10:51) kétszer a Yunus-ban, és ﴿قُلْ ءَآللَّهُ﴾ (Yunus 10:59) a Yunus-ban és az an-Naml-ban.

14.6 A Madd-fajták ereje

A legerősebb Madd a Lazim, majd a Muttasil, majd az 'Arid, majd a Munfasil, majd a Badal. Ha egy Madd-ban két ok találkozik, az erősebbet alkalmazzuk, a gyengébb elmarad, mint a ﴿وَلَآ

آمِّينَ (Al-Ma'idah 5:2) esetében: a Madd-betű előtt Hamzah (Badal), utána eredeti sukun van, ezért hat ütemig nyújtjuk.

A szabály röviden

Tabi'i 2. Muttasil 4 vagy 5 (és 6 szó végi Hamzah-n megálláskor). Munfasil 4 vagy 5. Badal 2. Lazim 6. 'Arid és Lin megálláskor 2, 4 vagy 6. Az 'Ayn a Maryam és az ash-Shura elején 4 vagy 6, és a 6 az előnyösebb.

Források: Ibn al-Jazari, *al-Muqaddimah al-Jazariyyah*, versek 69 - 72; Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: باب المد والقصر; Ibn al-Jazari, *at-Tamhid fi 'Ilm at-Tajwid*: باب المد; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: المد والقصر وأقسامهما.

FEJEZET 15

Ha' al-Kinayah: a névmási Ha'

A ***Ha' al-Kinayah*** (هَاء الكِنَايَة) az a többlet-Ha', amely egyetlen távollévő férfira utal, és főnevekhez, igékhez és partikulákhoz kapcsolódik. Nyújtását ***Silah*** (الصِّلَة)-nak nevezik: a dammah-s Ha'-t kis Waw, a kasrah-st kis Ya követi, bizonyos feltételekkel.

15.1 Négy helyzete

Helyzet	Szabály	Példa
Két magánhangzós betű között	Nyújtják: két ütemű Silah Sughra; ha Hamzah következik, 4 vagy 5 ütemű Silah Kubra	﴿إِنَّهُۥ هُوَ﴾ (Al-Isra 17:1) ﴿مَالَهُۥٓ أَخۡلَدَهُۥ﴾ (Al-Humazah 104:3)
Két néma betű között	Nem nyújtják	﴿فِيهِ ٱلۡقُرۡءَانُ﴾ (Al-Baqarah 2:185)
Előtte magánhangzós, utána néma	Nem nyújtják	﴿لَهُ ٱلۡمُلۡكُ﴾ (At-Taghabun 64:1)
Előtte néma, utána magánhangzós	Hafsnál nem nyújtják	﴿فِيهِۚ هُدٗى﴾ (Al-Baqarah 2:2)

A szabály: a Ha'-t akkor nyújtjuk, ha két magánhangzós betű között áll, egyébként nem. Megálláskor sosincs Silah; néma Ha'-n állunk meg.

15.2 Kivételek Hafsnál

- ﴿يَرۡضَهُ لَكُمۡۖ﴾ (Az-Zumar 39:7): a Ha' két magánhangzós betű között áll, mégsem nyújtják; csak rövid dammah.
- ﴿أَرۡجِهۡ﴾ (Al-A'raf 7:111) az al-A'raf-ban és az ash-Shu'ara'-ban, valamint ﴿فَأَلۡقِهۡ﴾ (An-Naml 27:28): a Ha' néma.
- ﴿فِيهِۦ مُهَانًا﴾ (Al-Furqan 25:69): néma betű előzi meg, mégis nyújtják.
- ﴿وَيَتَّقۡهِ﴾ (An-Nur 24:52): a Ha'-nak kasrah-ja van Silah nélkül, néma Qaf után.
- ﴿أَنسَىٰنِيهُ﴾ (Al-Kahf 18:63) és ﴿عَلَيۡهُ ٱللَّهَ﴾ (Al-Fath 48:10): Hafsnál a Ha'-nak dammah-ja van a szokásos kasrah helyett.

Források: Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: باب هاء الكناية; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: هاء الكناية وأحكامها.

FEJEZET 16

Hamzat al-Wasl és Hamzat al-Qat'

Az al-Muqaddimah al-Jazariyyah-ból

١٠١ وَابْدَأْ بِهَمْزِ الْوَصْلِ مِنْ فِعْلٍ بِضَمّْ إِنْ كَانَ ثَالِثٌ مِنَ الْفِعْلِ يُضَمّْ

١٠٢ وَاكْسِرْهُ حَالَ الْكَسْرِ وَالْفَتْحِ وَفِي الَاسْمَاءِ غَيْرَ اللَّامِ كَسْرُهَا وَفِي

١٠٣ ابْنٍ مَعَ ابْنَةِ امْرِئٍ وَاثْنَيْنِ وَامْرَأَةٍ وَاسْمٍ مَعَ اثْنَتَيْنِ

16.1 Meghatározások

A ***Hamzat al-Qat'*** (هَمْزَة القَطْع)-ot kezdéskor és összekötéskor is ejtjük; az indiai-pakisztáni Mushafban magánhangzót viselő Alif, mint a ﴿اَنْعَمْتَ﴾ (Al-Fatihah 1:7) szóban. A ***Hamzat al-Wasl*** (هَمْزَة الوَصْل) olyan többlet Hamzah, amellyel néma betűvel lehet kezdeni; kezdéskor ejtjük, összekötéskor kiesik; ebben a Mushafban csupasz Alif, magánhangzó és jel nélkül.

16.2 Hol fordul elő és magánhangzója kezdéskor

Hol	Magánhangzó kezdéskor	Példák
A névelő	Mindig fathah	﴿اَلْحَمْدُ﴾ (Al-Fatihah 1:2)
Igék: háromgyökű igék felszólító módja; öt- és hatbetűs igék múlt ideje, felszólító módja és igei főneve	Dammah, ha az ige harmadik betűjének eredeti dammah-ja van; kasrah, ha kasrah-ja vagy fathah-ja van	﴿ادْخُلُوْا﴾ (Al-Baqarah 2:58) ﴿اضْرِبْ﴾ (Al-Baqarah 2:60) ﴿اِذْهَبْ﴾ (Taha 20:24) ﴿وَاسْتَغْفِرْهُ﴾ (An-Nasr 110:3)
Tíz áthagyományozott főnév, valamint az öt- és hatbetűs igék igei főnevei	Kasrah	﴿ابْنُ مَرْيَمَ﴾ (An-Nisa 4:171) ﴿ابْنَتَ عِمْرٰنَ﴾ (At-Tahrim 66:12) ﴿امْرُؤٌا﴾ (An-Nisa 4:176) ﴿اثْنٰنِ﴾ (Al-Ma'idah 5:106) ﴿اسْمَ﴾ (Al-A'la 87:1)

A költő által felsorolt főnevek: ابن، ابنة، امرؤ، اثنان، امرأة، اسم، اثنتان. Kivételek azok az igék, amelyek harmadik betűjének átmeneti dammah-ja van; ezek kasrah-val kezdődnek, mint ﴿امْشُوْا﴾ (Sad 38:6), ﴿اقْضُوْٓا﴾ (Yunus 10:71), ﴿ائْتُوْا﴾ (Taha 20:64) és ﴿ابْنُوْا﴾ (Al-Kahf 18:21), mert a harmadik betű eredeti magánhangzója kasrah.

Megjegyzés

A ﴿بِئْسَ الِاسْمُ﴾ (Al-Hujurat 49:11) helyen, ha a الاسم szóval kezdünk, két mód megengedett: أَلِسْمُ a Hamzat al-Wasl-lal, vagy لِسْمُ nélküle; az elsőt részesítik előnyben.

16.3 Két néma betű találkozása

Ha Madd-betű áll Hamzat al-Wasl előtt, összekapcsoláskor kiesik a kiejtésből, de az írásban megmarad, mint a ﴿وَقَالُوا اتَّخَذَ﴾ (Al-Baqarah 2:116) és a ﴿فِي الْأَرْضِ ۙ﴾ (Al-Baqarah 2:11) esetében. Ha néma mássalhangzó vagy Tanwin áll előtte, az többnyire kasrah-t kap, mint a ﴿نُوحُ ابْنَهُ﴾ (Hud 11:42) esetében; a többes számú Mim dammah-t kap, ahogy korábban kifejtettük.

Források: Ibn al-Jazari, *al-Muqaddimah al-Jazariyyah*, versek 101 - 103; Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: باب همز الوصل; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: همزة الوصل وهمزة القطع.

FEJEZET 17

Waqf és Ibtida': megállás és kezdés

Az al-Muqaddimah al-Jazariyyah-ból

٧٣ وَبَعْدَ تَجْوِيدِكَ لِلْحُرُوفِ — لَا بُدَّ مِنْ مَعْرِفَةِ الْوُقُوفِ

٧٤ وَالِابْتِدَاءِ وَهْيَ تُقْسَمُ إِذَنْ — ثَلَاثَةٌ تَامٌّ وَكَافٍ وَحَسَنْ

٧٥ وَهْيَ لِمَا تَمَّ فَإِنْ لَمْ يُوجَدِ — تَعَلُّقٌ أَوْ كَانَ مَعْنًى فَابْتَدِي

٧٦ فَالتَّامُّ فَالْكَافِي وَلَفْظًا فَامْنَعَنْ — إِلَّا رُؤُوسَ الْآيِ جَوِّزْ فَالْحَسَنْ

٧٧ وَغَيْرُ مَا تَمَّ قَبِيحٌ وَلَهُ — يُوقَفُ مُضْطَرًّا وَيُبْدَا قَبْلَهُ

٧٨ وَلَيْسَ فِي الْقُرْآنِ مِنْ وَقْفٍ وَجَبْ — وَلَا حَرَامٍ غَيْرَ مَا لَهُ سَبَبْ

A költő mondja: „a betűk tökéletesítése után ismerni kell a megálló- és kezdőhelyeket.” Annak tudása, hol álljunk meg és hol kezdjünk, teszi teljessé a tajwidot, mert védi a jelentést. A ***Waqf*** (الوَقْف) a hang megszakítása egy szón egy rendes lélegzetvételnyi időre, a folytatás szándékával. A ***Sakt*** (السَّكْت) rövid megszakítás lélegzetvétel nélkül. A ***Qat'*** (القَطْع) a recitálás befejezése. Az ***Ibtida'*** (الابْتِدَاء) a recitálás megkezdése megszakítás vagy megállás után.

17.1 A megállás fajtái

Fajta	Jelentés	Megítélés
Waqf Idtirari (الوَقْف الاضْطِرَارِيّ)	Légszomj, tüsszentés vagy feledés kényszeríti ki	Bármely szón megengedett; azután alkalmas helyről kell újrakezdeni
Waqf Intizari (الوَقْف الانْتِظَارِيّ)	Az olvasatok összevonására tanítás közben	Tanításhoz megengedett
Waqf Ikhtibari (الوَقْف الاخْتِبَارِيّ)	Annak bemutatására vizsgán, hogyan írnak vagy olvasnak egy szót	Megengedett; kapcsolódik az egybe- és különírt szavak szabályaihoz
Waqf Ikhtiyari (الوَقْف الاخْتِيَارِيّ)	A recitáló szabadon választja	Négy fajta, lásd alább

17.2 A választott megállás négy fajtája

Nézd a megállás előtti szavakat: ha a jelentés teljes, és sem szövegben, sem értelemben nem kapcsolódik a következőhöz, akkor **Tamm**; ha csak értelemben kapcsolódik, **Kafi**; ha szövegben is, **Hasan**; ha a jelentés hiányos, **Qabih**.

Fajta	Megállás és kezdés	Példa
Waqf Tamm (الوَقْف التَّامّ)	Jó megállni és utána kezdeni; gyakori a versek és a történetek végén	﴿وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ﴾ (Al-Baqarah 2:5) ثم ﴿إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا﴾ (Al-Baqarah 2:6)
Waqf Kafi (الوَقْف الكَافِي)	Jó megállni és utána kezdeni	﴿لَا يُؤْمِنُونَ﴾ (Al-Baqarah 2:6) ثم ﴿خَتَمَ اللَّهُ﴾ (Al-Baqarah 2:7)
Waqf Hasan (الوَقْف الحَسَن)	Jó rajta megállni, de utána kezdeni nem, kivéve versvégen	﴿الْحَمْدُ لِلَّهِ﴾ (Al-Fatihah 1:2)
Waqf Qabih (الوَقْف القَبِيح)	Szándékosan nem szabad; ha kényszerből történik, vissza kell menni és újrakezdeni	﴿لَا تَقْرَبُوا الصَّلَاةَ﴾ (An-Nisa 4:43) ﴿وَمَا مِنْ إِلَٰهٍ﴾ (Ali 'Imran 3:62)

A költő kivételt tett az ***Ru'us al-Ay*** (رُؤُوس الآي) esetében, és mindig megengedte rajtuk a megállást, mert a Próféta ﷺ versről versre recitált, ahogy Umm Salamah hadíszában áll. Azt is mondta, hogy „a Koránban nincs kötelező vagy tiltott megállás, csak valamilyen okból”: egyetlen megállás sem bűn önmagában, sem megtenni, sem elhagyni, hacsak a recitáló nem téves jelentést szándékozik.

17.3 A kezdés

A kezdés mindig választás kérdése, ezért csak olyan szavakkal kezdünk, amelyek jelentése önmagában megáll. Rossz kezdés az, amely hamis jelentést sugall, például ha a ﴿يَدُ اللَّهِ مَغْلُولَةٌ ۚ﴾ (Al-Ma'idah 5:64) vagy a ﴿اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا ۗ﴾ (Al-Baqarah 2:116) szavakkal kezdünk.

17.4 Megállójelek az indo-pakisztáni mushafban

Az indo-pakisztáni példányok megállójelei számosabbak a medinai mushaféinál, és eltérnek tőlük. A táblázat minden példáját automatikusan találtuk meg magának a mushafnak a szövegében.

Jel	Jelentés	Példa a mushafból
م	**Mim**: Kötelező megállás: itt meg kell állni, mert az összekapcsolás téves jelentést sugallhat	فَانْتَقَمْنَا مِنْهُمْ ۖ (Al-Hijr 15:79)
ط	**Ta'**: Feltétlen megállás: itt meg kell állni	مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ ۚ (Al-Fath 48:29)
ج	**Jim**: Megengedett megállás: megállni jobb, összekapcsolni megengedett	ظُلُمَاتٌ وَرَعْدٌ وَبَرْقٌ ۚ (Al-Baqarah 2:19)
ز	**Zay**: Tűrt megállás: megállni megengedett, összekapcsolni jobb	الْآنَ حَصْحَصَ الْحَقُّ ۖ (Yusuf 12:51)

Jel	Jelentés	Példa a mushafból
ص ◌	**Sad**: Engedélyezett megállás: összekapcsolunk, de szükség esetén, például lélegzetvételért, megállhatunk	مَتَاعٌ قَلِيلٌ ۖ ص (An-Nahl 16:117)
صلے ◌	**Sila**: Összekapcsolni jobb	بِمَا فِيٓ أَنفُسِهِمْ ۖ صلے (Hud 11:31)
ق ◌	**Qaf**: Egyesek szerint itt megállhatunk; összekapcsolni jobb	هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ ۖ ق (Al-Baqarah 2:5)
قف ◌	**Qif**: Állj meg: megállni jobb	قٓ ۚ قف (Qaf 50:1)
لا ◌	**La**: Ne állj meg; versvégen a megállás megengedett	فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ ۙ لا (Al-Baqarah 2:10)
سكتة ◌	**Saktah**: Enyhe szünet lélegzetvétel nélkül	وَقِيلَ مَنْ ۜ سكتة رَاقٍ (Al-Qiyamah 75:27)
وقفة ◌	**Waqfah**: A Saktah-nál hosszabb szünet lélegzetvétel nélkül	بِمَآ ءَاتَيْنَٰهُمْ ۚ فَتَمَتَّعُوا۟ ۚ وقفة (Ar-Rum 30:34)

Megjegyzés

Ezeket a jelentéseket az indo-pakisztáni példányok „Rumuz al-Awqaf” oldala adja meg; néhány kissé eltér az egyes nyomtatások között.

Források: Ibn al-Jazari, *al-Muqaddimah al-Jazariyyah*, versek 73 - 78; Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: باب الوقف والابتداء; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: الوقف والابتداء وعلامات الوقف.

FEJEZET 18

Hogyan álljunk meg a szavak végén

Az al-Muqaddimah al-Jazariyyah-ból

١٠٤ وَحَاذِرِ الْوَقْفَ بِكُلِّ الْحَرَكَهْ إِلَّا إِذَا رُمْتَ فَبَعْضُ الْحَرَكَهْ

١٠٥ إِلَّا بِفَتْحٍ أَوْ بِنَصْبٍ وَأَشِمّْ إِشَارَةً بِالضَّمِّ فِي رَفْعٍ وَضَمّْ

A magánhangzós szón való megállás alapmódja a tiszta ***Sukun*** (السُّكُون); teljes magánhangzóval soha nem állunk meg. A ***Rawm*** (الرَّوْم) és az ***Ishmam*** (الإِشْمَام) is megengedett a feltételeik szerint. A megállás módjai:

Mód	Hogyan	Mire vonatkozik
Tiszta sukun	A magánhangzót teljesen elhagyjuk	Mindhárom magánhangzó
Rawm	A magánhangzó egy részének (kb. harmadának) halk ejtése, amelyet a közel állók hallanak	Dammah és kasrah, nem fathah
Ishmam	Közvetlenül a sukun után az ajkak kerekítése a dammah jelzésére, hang nélkül	Csak dammah
Ibdal (الإِبْدَال)	A fathah-s Tanwin Alif-fá, a Ta' Marbutah néma Ha'-vá alakítása	Fathah-s Tanwin és Ta' Marbutah

Megálláskor

نَسْتَعِيْنُ
Al-Fatihah 1:5
Sukun, Rawm vagy Ishmam

الرَّحِيْمِ
Al-Fatihah 1:3
Sukun vagy Rawm; Ishmam nincs

الْعٰلَمِيْنَ
Al-Fatihah 1:2
Csak sukun, mivel fathah-ja van

الْجَنَّةَ
Al-Baqarah 2:35
Néma Ha' lesz: csak sukun

18.1 Ahol a Rawm és az Ishmam nem használatos

- A Ta' Marbutah, amelyen Ha'-ként állunk meg, mint a ﴿الْجَنَّةَ﴾ (Al-Baqarah 2:35) esetében.
- A többes számú Mim, mint a ﴿عَلَيْهِمْ ۙ﴾ (Al-Fatihah 1:7) és a ﴿عَلَيْهِمُ الذِّلَّةُ﴾ (Al-Baqarah 2:61) esetében.

- Átmeneti magánhangzó, mint a ﴿قُمِ الَّيۡلَ﴾ (Al-Muzzammil 73:2) esetében, ha a قم szón állunk meg.
- Fathah-s betű.

18.2 Megállás az írás szerint

A megállás a ***Rasm 'Uthmani*** (الرَّسْمِ العُثْمَانِيّ)-ot követi: ami le van írva, azt megálláskor kiejtjük, ami el van hagyva, azt elhagyjuk. Így a ﴿لٰكِنَّاْ﴾ (Al-Kahf 18:38), ﴿الظُّنُوْنَا﴾ (Al-Ahzab 33:10), ﴿الرَّسُوْلَا﴾ (Al-Ahzab 33:66), ﴿السَّبِيْلَا﴾ (Al-Ahzab 33:67) és ﴿اِنِّيْٓ اَنَا﴾ (Taha 20:12) szavakon az Alif-fal állunk meg, amely összekapcsoláskor kiesik. Azokon a szavakon, amelyek Ya-ja az írásból kimaradt, Ya nélkül állunk meg, mint a ﴿يَسۡرِ﴾ (Al-Fajr 89:4) esetében. Hafsnál kivétel a ﴿اٰتٰنِۦَ اللّٰهُ﴾ (An-Naml 27:36): megálláskor két mód van, néma Ya-val vagy anélkül.

A ﴿سَلٰسِلَاْ﴾ (Al-Insan 76:4) szónál megálláskor két mód van: Alif-fal vagy sukun-nal. Az első ﴿قَوَارِيْرَاْ﴾ (Al-Insan 76:15) szón Alif-fal, a második ﴿قَوَارِيْرَاْ﴾ (Al-Insan 76:16) szón sukun-nal állunk meg.

> **Megjegyzés**
>
> Az indiai-pakisztáni Mushafban az első és a második ﴿قَوَارِيْرَاْ﴾ (Al-Insan 76:15) Alifján ugyanaz a jel áll (álló, téglalap alakú nulla), bár a szabály eltér, ahogy fentebb láttuk. A ﴿الظُّنُوْنَا﴾ (Al-Ahzab 33:10), ﴿الرَّسُوْلَا﴾ (Al-Ahzab 33:66) és ﴿السَّبِيْلَا﴾ (Al-Ahzab 33:67) Alifján nincs semmilyen jel, pedig megálláskor ejtjük; a "jel nélküli betűt nem ejtjük" szabály tehát itt nem érvényes, hanem az itt leírtakat követjük.

Források: Ibn al-Jazari, *al-Muqaddimah al-Jazariyyah*, versek 104 - 105; Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: باب الوقف على أواخر الكلم وباب الوقف على مرسوم الخط; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: كيفية الوقف والروم والإشمام.

FEJEZET 19

Maqtu' és Mawsul: külön- és egybeírt szavak

Az al-Muqaddimah al-Jazariyyah-ból

٧٩ وَاعْرِفْ لِمَقْطُوعٍ وَمَوْصُولٍ وَتَا — فِي مُصْحَفِ الْإِمَامِ فِيمَا قَدْ أَتَى

٨٠ فَاقْطَعْ بِعَشْرِ كَلِمَاتٍ أَنْ لَا — مَعْ مَلْجَإٍ وَلَا إِلَهَ إِلَّا

٨١ وَتَعْبُدُوا يَاسِينَ ثَانِي هُودَ لَا — يُشْرِكْنَ تُشْرِكْ يَدْخُلْنَ تَعْلُوا عَلَى

٨٢ أَنْ لَا يَقُولُوا لَا أَقُولَ إِنْ مَا — بِالرَّعْدِ وَالْمَفْتُوحَ صِلْ وَعَنْ مَا

٨٣ نُهُوا اقْطَعُوا مِنْ مَا بِرُومٍ وَالنِّسَا — خُلْفُ الْمُنَافِقِينَ أَمْ مَنْ أَسَّسَا

٨٤ فُصِّلَتِ النِّسَا وَذِبْحٍ حَيْثُ مَا — وَأَنْ لَمِ الْمَفْتُوحَ كَسْرُ إِنَّ مَا

٨٥ الْأَنْعَامَ وَالْمَفْتُوحَ يَدْعُونَ مَعَا — وَخُلْفُ الْأَنْفَالِ وَنَحْلٍ وَقَعَا

٨٦ وَكُلِّ مَا سَأَلْتُمُوهُ وَاخْتُلِفْ — رُدُّوا كَذَا قُلْ بِئْسَمَا وَالْوَصْلَ صِفْ

٨٧ خَلَفْتُمُونِي وَاشْتَرَوْا فِي مَا اقْطَعَا — أُوحِيَ أَفَضْتُمْ اشْتَهَتْ يَبْلُو مَعَا

٨٨ ثَانِي فَعَلْنَ وَقَعَتْ رُومٌ كِلَا — تَنْزِيلُ شُعَرَا وَغَيْرَهَا صِلَا

٨٩ فَأَيْنَمَا كَالنَّحْلِ صِلْ وَمُخْتَلِفْ — فِي الشُّعَرَا الْأَحْزَابِ وَالنِّسَا وُصِفْ

٩٠ وَصِلْ فَإِلَّمْ هُودَ أَلَّنْ نَجْعَلَا — نَجْمَعَ كَيْلَا تَحْزَنُوا تَأْسَوْا عَلَى

٩١ حَجٌّ عَلَيْكَ حَرَجٌ وَقَطْعُهُمْ — عَنْ مَنْ يَشَاءُ مَنْ تَوَلَّى يَوْمَ هُمْ

٩٢ وَمَالِ هَذَا وَالَّذِينَ هَؤُلَا — تَحِينَ فِي الْإِمَامِ صِلْ وَوُهِّلَا

٩٣ وَوَزَنُوهُمْ وَكَالُوهُمْ صِلِ — كَذَا مِنَ الْ وَيَا وَهَا لَا تَفْصِلِ

A ***Maqtu'*** (المَقْطُوع) szó a mushafban külön van írva a következő szótól; a ***Mawsul*** (المَوْصُول) szó egybe van írva vele. Ez a ***Waqf Ikhtibari*** (الوَقْف الاخْتِبَارِيّ) (az írás bemutatására szolgáló vagy kényszerű megállás) szempontjából fontos: különírt szónál az első részen is megállhatunk; egybeírt szónál csak a végén. Összekapcsoláskor nincs jelentősége.

Alább a költő által említett fő szavak következnek. A példák melletti jelölést a program automatikusan veszi ki az ebben a kiadásban használt mushaf szövegéből, így magának a mushafnak az írását mutatja:

Szó	Szabály	Példák a mushafból
أن لا	Tíz helyen külön, máshol egybe	اَنْ لَّآ اَقُوْلَ Al-A'raf 7:105: külön اَنْ لَّا يَقُوْلُوْا Al-A'raf 7:169: külön اَنْ لَّا مَلْجَاَ At-Tawbah 9:118: külön وَاَنْ لَّآ اِلٰهَ Hud 11:14: külön اَنْ لَّا تَعْبُدُوْٓا Hud 11:26: külön اَنْ لَّا تُشْرِكْ Al-Hajj 22:26: külön اَنْ لَّا تَعْبُدُوا Ya-Sin 36:60: külön وَّاَنْ لَّا تَعْلُوْا Ad-Dukhan 44:19: külön اَنْ لَّا يُشْرِكْنَ Al-Mumtahanah 60:12: külön اَنْ لَّا يَدْخُلَنَّهَا Al-Qalam 68:24: külön اَلَّا تَعْلُوْا An-Naml 27:31: egybe
إن ما	Csak az ar-Ra'd-ban külön	وَاِنْ مَّا نُرِيَنَّكَ Ar-Ra'd 13:40: külön وَاِمَّا نُرِيَنَّكَ Yunus 10:46: egybe
عن ما	Csak az al-A'raf-ban külön	عَنْ مَّا نُهُوْا Al-A'raf 7:166: külön عَمَّا تَعْمَلُوْنَ Al-Baqarah 2:74: egybe
من ما	Külön az an-Nisa'-ban és az ar-Rum-ban; vitatott az al-Munafiqun-ban	فَمِنْ مَّا مَلَكَتْ An-Nisa 4:25: külön مِنْ مَّا مَلَكَتْ Ar-Rum 30:28: külön مِنْ مَّا رَزَقْنٰكُمْ Al-Munafiqun 63:10: külön وَمِمَّا رَزَقْنٰهُمْ Al-Baqarah 2:3: egybe
أم من	Négy helyen külön	اَمْ مَّنْ يَّكُوْنُ An-Nisa 4:109: külön اَمْ مَّنْ اَسَّسَ At-Tawbah 9:109: külön اَمْ مَّنْ خَلَقْنَآ As-Saffat 37:11: külön اَمْ مَّنْ يَّاْتِيْٓ Fussilat 41:40: külön اَمَّنْ خَلَقَ An-Naml 27:60: egybe

Szó	Szabály	Példák a mushafból
حيث ما	Mindig külön	وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ Al-Baqarah 2:144: külön
أن لم	Mindig külön	اَنْ لَّمْ يَكُنْ Al-An'am 6:131: külön
إن ما (المكسورة المشددة)	Külön írva az al-An'am szúrában; vitatott az an-Nahl szúrában	اِنَّ مَا تُوْعَدُوْنَ Al-An'am 6:134: külön اِنَّمَا نَحْنُ Al-Baqarah 2:11: egybe اِنَّمَا عِنْدَ اللّٰهِ An-Nahl 16:95: egybe
أن ما (المفتوحة المشددة)	Külön az al-Hajj-ban és a Luqman-ban; vitatott az al-Anfal-ban	وَاَنَّ مَا يَدْعُوْنَ Al-Hajj 22:62: külön وَاَنَّ مَا يَدْعُوْنَ Luqman 31:30: külön اَنَّمَا غَنِمْتُمْ Al-Anfal 8:41: egybe
كل ما	Külön az Ibrahim-ban; néhány helyen vitatott, köztük az an-Nisa'-ban	كُلِّ مَا سَاَلْتُمُوْهُ Ibrahim 14:34: külön كُلَّمَا رُدُّوْٓا An-Nisa 4:91: egybe كُلَّمَآ اَضَآءَ Al-Baqarah 2:20: egybe
بئس ما	Egybe az al-Baqarah 90-ben és az al-A'raf-ban; vitatott az al-Baqarah 93-ban; máshol külön	بِئْسَمَا اشْتَرَوْا Al-Baqarah 2:90: egybe بِئْسَمَا خَلَفْتُمُوْنِيْ Al-A'raf 7:150: egybe لَبِئْسَ مَا كَانُوْا Al-Ma'idah 5:62: külön
في ما	Tizenegy helyen külön, máshol egybe	فِيْ مَا فَعَلْنَ Al-Baqarah 2:240: külön فِيْ مَآ اُوْحِيَ Al-An'am 6:145: külön فِيْ مَا لَا تَعْلَمُوْنَ Al-Waqi'ah 56:61: külön فِيْمَا كَانُوْا Al-Baqarah 2:113: egybe
أين ما	Egybe az al-Baqarah 115-ben és az an-Nahl-ban; máshol külön, három helyen eltéréssel	فَاَيْنَمَا تُوَلُّوْا Al-Baqarah 2:115: egybe اَيْنَمَا يُوَجِّهْهُّ An-Nahl 16:76: egybe اَيْنَ مَا تَكُوْنُوْا Al-Baqarah 2:148: külön
إن لم	Csak a Hud 14-ben egybe	فَاِلَّمْ يَسْتَجِيْبُوْا Hud 11:14: egybe

Szó	Szabály	Példák a mushafból
أن لن	Egybe az al-Kahf-ban és az al-Qiyamah-ban	اَلَّنْ نَّجْعَلَ Al-Kahf 18:48: egybe اَلَّنْ نَّجْمَعَ Al-Qiyamah 75:3: egybe
كي لا	Négy helyen egybe, máshol külön	لِكَيْلَا تَحْزَنُوْا Ali 'Imran 3:153: egybe لِكَيْلَا يَعْلَمَ Al-Hajj 22:5: egybe لِكَيْلَا يَكُوْنَ Al-Ahzab 33:50: egybe لِّكَيْلَا تَاْسَوْا Al-Hadid 57:23: egybe لِكَيْ لَا يَعْلَمَ An-Nahl 16:70: külön
عن من	Külön az an-Nur-ban és az an-Najm-ban	عَنْ مَّنْ يَّشَآءُ ؕ An-Nur 24:43: külön عَنْ مَّنْ تَوَلّٰىۙ An-Najm 53:29: külön
يوم هم	Külön a Ghafir-ban és az adh-Dhariyat-ban	يَوْمَ هُمْ بَارِزُوْنَ ۚ Ghafir 40:16: külön يَوْمَ هُمْ عَلَى Adh-Dhariyat 51:13: külön
مال	A Lam négy helyen külön van írva a következőtől	فَمَالِ هٰٓؤُلَآءِ An-Nisa 4:78: külön مَالِ هٰذَا الْكِتٰبِ Al-Kahf 18:49: külön مَالِ هٰذَا الرَّسُوْلِ Al-Furqan 25:7: külön فَمَالِ الَّذِيْنَ Al-Ma'arij 70:36: külön
كالوهم ووزنوهم	Mindkettő egybe	كَالُوْهُمْ اَوْ وَّزَنُوْهُمْ Al-Mutaffifin 83:3: egybe

Megjegyzés

Ahol a példányok eltérnek, az itt használt mushaf a két mód egyikét követi, és a vizsgamegállás az ő írását követi.

Források: Ibn al-Jazari, *al-Muqaddimah al-Jazariyyah*, versek 79 - 93; Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: باب الوقف على مرسوم الخط; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: المقطوع والموصول.

FEJEZET 20

A nyitott Ta: Ta-val írt nőnemű végződések

Az al-Muqaddimah al-Jazariyyah-ból

٩٤ وَرَحْمَتُ الزُّخْرُفِ بِالتَّا زَبَرَهْ — الَاعْرَافِ رُومٍ هُودٍ كَافِ الْبَقَرَهْ

٩٥ نِعْمَتُهَا ثَلَاثُ نَحْلٍ إِبْرَهَمْ — مَعًا أَخِيرَاتُ عُقُودُ الثَّانِ هَمّْ

٩٦ لُقْمَانُ ثُمَّ فَاطِرٌ كَالطُّورِ — عِمْرَانَ لَعْنَتَ بِهَا وَالنُّورِ

٩٧ وَامْرَأَتُ يُوسُفَ عِمْرَانَ الْقَصَصْ — تَحْرِيمَ مَعْصِيَتْ بِقَدْ سَمِعْ يُخَصَّ

٩٨ شَجَرَتَ الدُّخَانِ سُنَّتْ فَاطِرِ — كُلًّا وَالَانْفَالِ وَحَرْفِ غَافِرِ

٩٩ قُرَّتُ عَيْنٍ جَنَّتٌ فِي وَقَعَتْ — فِطْرَتْ بَقِيَّتْ وَابْنَتْ وَكَلِمَتْ

١٠٠ أَوْسَطَ الَاعْرَافِ وَكُلُّ مَا اخْتُلِفْ — جَمْعًا وَفَرْدًا فِيهِ بِالتَّاءِ عُرِفْ

A főnevek nőnemű végződését rendszerint ***Ta' Marbutah*** (التَّاء المَرْبُوطَة)-ként (ة) írják, és megálláskor Ha'-ként ejtik. A mushaf bizonyos helyein ***Ta' Maftuhah*** (التَّاء المَفْتُوحَة)-ként (ت) írják, és Hafs ezeken az írásnak megfelelően Ta-val áll meg. Ezek a költő által összegyűjtött helyek:

Szó	Helyek	Hol	Példa
رحمت	7	Al-Baqarah 2:218, Al-A'raf 7:56, Hud 11:73, Maryam 19:2, Ar-Rum 30:50, Az-Zukhruf 43:32 (kétszer)	رَحْمَتَ اللَّهِ
نعمت	11	Al-Baqarah 2:231, Ali 'Imran 3:103, Al-Ma'idah 5:11, Ibrahim 14:28, Ibrahim 14:34, An-Nahl 16:72, An-Nahl 16:83, An-Nahl 16:114, Luqman 31:31, Fatir 35:3, At-Tur 52:29	نِعْمَتَ اللَّهِ
امرأت	7	Ali 'Imran 3:35, Yusuf 12:30, Yusuf 12:51, Al-Qasas 28:9, At-Tahrim 66:10 (kétszer), At-Tahrim 66:11	امْرَاَتُ عِمْرَانَ
سنت	5	Al-Anfal 8:38, Fatir 35:43 (háromszor), Ghafir 40:85	سُنَّتُ الْاَوَّلِينَ
لعنت	2	Ali 'Imran 3:61, An-Nur 24:7	لَعْنَتَ اللَّهِ
معصيت	2	Al-Mujadila 58:8, Al-Mujadila 58:9	وَمَعْصِيَتِ الرَّسُولِ
شجرت	1	Ad-Dukhan 44:43	شَجَرَتَ الزَّقُّومِ
قرت	1	Al-Qasas 28:9	قُرَّتُ عَيْنٍ
جنت	1	Al-Waqi'ah 56:89	وَجَنَّتُ نَعِيمٍ
فطرت	1	Ar-Rum 30:30	فِطْرَتَ اللَّهِ

Szó	Helyek	Hol	Példa
بقيت	1	Hud 11:86	بَقِيَّتُ اللّٰهِ
ابنت	1	At-Tahrim 66:12	ابْنَتَ عِمْرٰنَ
كلمت	1	Al-A'raf 7:137	كَلِمَتُ رَبِّكَ

Azokat a szavakat, amelyeket egyesek többes, mások egyes számban olvasnak, Ta-val írják, ahogy a költő mondja, például ﴿كَلِمَتُ رَبِّكَ﴾ (Al-An'am 6:115) és ﴿اٰيٰتٌ﴾ (Yusuf 12:7).

A szabály röviden

Minden, a mushafban nyitottan írt nőnemű Ta-n Hafs Ta-val áll meg; minden Ta' Marbutah-ként írton Ha'-val.

Források: Ibn al-Jazari, *al-Muqaddimah al-Jazariyyah*, versek 94 - 100; Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: باب الوقف على مرسوم الخط، هاء التأنيث; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: هاء التأنيث المرسومة تاء.

FEJEZET 21

Az indo-pakisztáni mushaf jelei

A ***Dabt*** (الضَّبْط) a betűkre helyezett jelek összessége, amelyek magánhangzóikat és szabályaikat mutatják. Az indo-pakisztáni példányoknak saját konvencióik vannak; aki érti őket, sok szabályt kiolvashat magából a mushafból:

Jel	Jelentés	Példa
Sukun (jazm) egy betű fölött	A betű néma. Minden néma Nun-ra kiírják; a szabály a következő betűből derül ki	﴿اَنۡعَمۡتَ﴾ (Al-Fatihah 1:7) ﴿مِنۡ قَبۡلُ﴾ (Al-Baqarah 2:25)
Shaddah a néma betűt követő betűn	***Idgham*** (الإِدْغَام)	﴿مِنۡ رَّبِّهِمۡ ۙ﴾ (Al-Baqarah 2:5) ﴿مَنۡ يَّقُوۡلُ﴾ (Al-Baqarah 2:8)
Kis Mim	***Iqlab*** (الإِقْلَاب)	﴿مِنۡۢ بَعۡدِ﴾ (Al-Baqarah 2:27)
Kis álló Alif	Kiejtett, de le nem írt Madd-Alif	﴿مٰلِكِ﴾ (Al-Fatihah 1:4)
Fordított dammah	A névmási Ha' Silah-ja Waw-val	﴿اِنَّهٗ هُوَ﴾ (Al-Isra 17:1)
Álló kasrah	A névmási Ha' Silah-ja Ya-val	﴿مِيۡثَاقِهٖ ۪﴾ (Al-Baqarah 2:27)
A Madd jele	A természetesnél hosszabb Madd. Egyes indo-pakisztáni példányok kis Madd-ot írnak a Munfasil-hoz és nagyot a Muttasil-hoz és a Lazim-hoz; ez a kiadás mindegyikhez egy jelet használ	﴿الضَّآلِّيۡنَ﴾ (Al-Fatihah 1:7) ﴿بِمَآ اُنۡزِلَ﴾ (Al-Baqarah 2:4)
Kis Nun	Az írásból elhagyott, de kiejtett Nun	﴿نُّجِّى﴾ (Al-Anbya 21:88)
Betű magánhangzó és jel nélkül	Többletbetű, nem ejtjük	﴿عَصَوۡا وَّكَانُوۡا﴾ (Al-Baqarah 2:61)

Források: Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: علامات الضبط; Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: باب الوقف على مرسوم الخط.

FEJEZET 22

Különleges szavak Hafs riwayah-jában

Ez azoknak a helyeknek az összefoglalása, amelyekre Hafs 'an 'Asim riwayah-jában, ash-Shatibiyyah útján különleges szabály vonatkozik, egy táblázatba gyűjtve a könnyű ismétlés érdekében. A legtöbbet a megfelelő fejezetekben kifejtettük:

Hely	Szabály Hafsnál
﴿عِوَجًا﴾ (Al-Kahf 18:1) ﴿قَيِّمًا﴾ (Al-Kahf 18:2)	Enyhe szünet a *'iwaja* Alif-ján, lélegzetvétel nélkül
﴿مِنْ مَّرْقَدِنَاۜ﴾ (Ya-Sin 36:52)	Szünet a *marqadina* Alif-ján, majd *hadha*
﴿مَنْ ۜ رَاقٍ﴾ (Al-Qiyamah 75:27)	Szünet a Nun-on, így nincs összeolvadás
﴿بَلْ ۜ رَانَ﴾ (Al-Mutaffifin 83:14)	Szünet a Lam-on, így nincs összeolvadás
﴿مَجْرٖىهَا﴾ (Hud 11:41)	Nagy ***Imalah*** (الإِمَالَة): a fathah a kasrah felé, az Alif a Ya felé hajlik; a Ra' könnyű
﴿ءَاَعْجَمِيٌّ﴾ (Fussilat 41:44)	A második Hamzah ***Tashil*** (التَّسْهِيل)-ja, a Hamzah és az Alif között
﴿لَا تَاْمَنَّا﴾ (Yusuf 12:11)	A Nun beolvasztása a Nun-ba ***Ishmam*** (الإِشْمَام)-mal (az ajkak kerekítése), ezt részesítik előnyben, vagy Izhar ***Rawm*** (الرَّوْم)-mal
﴿مِنْ ضُعْفٍ﴾ (Ar-Rum 30:54)	Mindhárom helyen: fathah a Dad-on, ezt részesítik előnyben, vagy dammah
﴿بَصْۜطَةً﴾ (Al-Baqarah 2:245) ﴿وَيَبْصُۜطُ﴾ (Al-A'raf 7:69)	Csak Sin-nel
﴿الْمُصَيْطِرُوْنَ﴾ (At-Tur 52:37)	Sad-dal vagy Sin-nel; a Sad előnyben
﴿بِمُصَيْطِرٍ﴾ (Al-Ghashiyah 88:22)	Csak Sad-dal
﴿هَلَكَ﴾ (Al-Haqqah 69:28) ﴿مَالِيَهْ﴾ (Al-Haqqah 69:29)	Összekapcsoláskor: Sakt és Izhar, vagy Idgham
﴿الٓمّٓ ۝١﴾ (Ali 'Imran 3:1) ﴿اللّٰهُ﴾ (Ali 'Imran 3:2)	Összekapcsoláskor: hat ütem a Mim-en, vagy kettő
﴿عٓسٓقٓ ۝٢﴾ (Maryam 19:1) ﴿كٓهٰيٰعٓصٓ ۝١﴾ (Ash-Shuraa 42:2)	'Ayn: négy vagy hat ütem; a hat az előnyösebb

Hely	Szabály Hafsnál
﴿وَالْقُرْاٰنِ﴾ (Ya-Sin 36:1) ﴿يٰسٓ ۝١﴾ (Ya-Sin 36:2) ﴿نٓ وَالْقَلَمِ﴾ (Al-Qalam 68:1)	A néma Nun Izhar-ja a Waw előtt
﴿آلْـٰٔنَ﴾ (Al-An'am 6:143) ﴿ءَالذَّكَرَيْنِ﴾ (Yunus 10:51) ﴿قُلْ آللّٰهُ﴾ (Yunus 10:59)	A Hamzat al-Wasl hat ütemű Alif-fá alakítása, vagy könnyítése
﴿يَلْهَثْ ذّٰلِكَ﴾ (Hud 11:42) ﴿ارْكَبْ مَّعَنَا﴾ (Al-A'raf 7:176)	A Ba beolvad a Mim-be, a Tha a Dhal-ba
﴿نَخْلُقْكُّمْ﴾ (Al-Mursalat 77:20)	Teljes összeolvadás, előnyben, vagy nem teljes
﴿كُلُّ فِرْقٍ﴾ (Ash-Shu'ara 26:63)	A Ra' nehéz vagy könnyű
﴿اٰتٰنِۦَ اللّٰهُ﴾ (An-Naml 27:36)	Megálláskor: néma Ya-val vagy anélkül
﴿سَلٰسِلَاْ﴾ (Al-Insan 76:4)	Megálláskor: Alif-fal vagy sukun-nal
﴿يَرْضَهُ لَكُمْ ۖ﴾ (Az-Zumar 39:7)	Dammah a Ha'-n, Silah nélkül
﴿فِيْهٖ مُهَانًا﴾ (Al-Furqan 25:69)	A Ha' Silah-ja, noha az előző betű néma

Megjegyzés

Az indiai-pakisztáni Mushafban a ﴿مِنْ ضُّعْفٍ﴾ (Ar-Rum 30:54) dammah-val áll a Dad-on, felette kis jellel; Hafs számára ash-Shatibiyyah útján a fathah előnyösebb, a dammah megengedett. A ﴿الْمُصَّيْطِرُوْنَ﴾ (At-Tur 52:37) és a ﴿بِمُصَّيْطِرٍ﴾ (Al-Ghashiyah 88:22) Sadján ugyanaz a kis Sin áll, de a szabály eltér: az at-Tur szúrában Sad vagy Sin, a Sad előnyösebb; az al-Ghashiyah szúrában csak Sad. Az «عوجا» Saktah-jele nem látszik az itt használt digitális szövegben, de a Saktah-t megtartjuk. A ﴿لَا تَاْمَنَّا﴾ (Yusuf 12:11) és a ﴿ءَاَعْجَمِيٌّ ۖ اٰيٰتُهٗ﴾ (Fussilat 41:44) kis jeleket visel az Ishmam és a Tashil jelölésére, ahogy a táblázatban.

Források: Ibn al-Jazari, *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*: فرش الحروف في مواضعها من الكتاب; Al-Marsafi, *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*: الكلمات الخاصة برواية حفص.

1. függelék: al-Muqaddimah al-Jazariyyah szövege

A teljes költemény memorizáláshoz és ismétléshez, a szokásos 109 versszámlálás szerint. A címek nem részei a költeménynek; a tagolás kedvéért kerültek bele. Néhány vers szövege a kéziratok között kissé eltér. A költő maga 107 verset számol («وأبياتها قاف وزاي في العدد»); a szokásos számolás két záróverset tesz hozzá.

المقدمة

١ يَقُولُ رَاجِي عَفْوِ رَبٍّ سَامِعِ مُحَمَّدُ بْنُ الْجَزَرِيِّ الشَّافِعِي

٢ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى نَبِيِّهِ وَمُصْطَفَاهُ

٣ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَصَحْبِهِ وَمُقْرِئِ الْقُرْآنِ مَعْ مُحِبِّهِ

٤ وَبَعْدُ إِنَّ هَذِهِ مُقَدِّمَهْ فِيمَا عَلَى قَارِئِهِ أَنْ يَعْلَمَهْ

٥ إِذْ وَاجِبٌ عَلَيْهِمُ مُحَتَّمُ قَبْلَ الشُّرُوعِ أَوَّلًا أَنْ يَعْلَمُوا

٦ مَخَارِجَ الْحُرُوفِ وَالصِّفَاتِ لِيَلْفِظُوا بِأَفْصَحِ اللُّغَاتِ

٧ مُحَرِّرِي التَّجْوِيدِ وَالْمَوَاقِفِ وَمَا الَّذِي رُسِمَ فِي الْمَصَاحِفِ

٨ مِنْ كُلِّ مَقْطُوعٍ وَمَوْصُولٍ بِهَا وَتَاءِ أُنْثَى لَمْ تَكُنْ تُكْتَبْ بِهَا

باب مخارج الحروف

٩ مَخَارِجُ الْحُرُوفِ سَبْعَةَ عَشَرْ عَلَى الَّذِي يَخْتَارُهُ مَنِ اخْتَبَرْ

١٠ فَأَلِفُ الْجَوْفِ وَأُخْتَاهَا وَهِي حُرُوفُ مَدٍّ لِلْهَوَاءِ تَنْتَهِي

١١ ثُمَّ لِأَقْصَى الْحَلْقِ هَمْزٌ هَاءُ ثُمَّ لِوَسْطِهِ فَعَيْنٌ حَاءُ

١٢ أَدْنَاهُ غَيْنٌ خَاؤُهَا وَالْقَافُ أَقْصَى اللِّسَانِ فَوْقُ ثُمَّ الْكَافُ

١٣ أَسْفَلُ وَالْوَسْطُ لِجِيمِ الشِّينُ يَا وَالضَّادُ مِنْ حَافَتِهِ إِذْ وَلِيَا

١٤ الاضْرَاسَ مِنْ أَيْسَرَ أَوْ يُمْنَاهَا وَاللَّامُ أَدْنَاهَا لِمُنْتَهَاهَا

١٥ وَالنُّونُ مِنْ طَرَفِهِ تَحْتُ اجْعَلُوا وَالرَّا يُدَانِيهِ لِظَهْرٍ أَدْخَلُ

١٦ وَالطَّاءُ وَالدَّالُ وَتَا مِنْهُ وَمِنْ عُلْيَا الثَّنَايَا وَالصَّفِيرُ مُسْتَكِنْ

١٧ مِنْهُ وَمِنْ فَوْقِ الثَّنَايَا السُّفْلَى وَالظَّاءُ وَالذَّالُ وَثَا لِلْعُلْيَا
١٨ مِنْ طَرَفَيْهِمَا وَمِنْ بَطْنِ الشَّفَهْ فَالْفَا مَعَ اطْرَافِ الثَّنَايَا الْمُشْرِفَهْ
١٩ لِلشَّفَتَيْنِ الْوَاوُ بَاءٌ مِيمُ وَغُنَّةٌ مَخْرَجُهَا الْخَيْشُومُ

باب صفات الحروف

٢٠ صِفَاتُهَا جَهْرٌ وَرِخْوٌ مُسْتَفِلْ مُنْفَتِحٌ مُصْمَتَةٌ وَالضِّدَّ قُلْ
٢١ مَهْمُوسُهَا فَحَّثَهُ شَخْصٌ سَكَتْ شَدِيدُهَا لَفْظُ أَجِدْ قَطٍ بَكَتْ
٢٢ وَبَيْنَ رِخْوٍ وَالشَّدِيدِ لِنْ عُمَرْ وَسَبْعُ عُلْوٍ خُصَّ ضَغْطٍ قِظْ حَصَرْ
٢٣ وَصَادُ ضَادٌ طَاءُ ظَاءٌ مُطْبَقَهْ وَفِرَّ مِنْ لُبِّ الْحُرُوفُ الْمُذْلَقَهْ
٢٤ صَفِيرُهَا صَادٌ وَزَايٌ سِينُ قَلْقَلَةٌ قُطْبُ جَدٍ وَاللِّينُ
٢٥ وَاوٌ وَيَاءٌ سُكِّنَا وَانْفَتَحَا قَبْلَهُمَا وَالِانْحِرَافُ صُحِّحَا
٢٦ فِي اللَّامِ وَالرَّا وَبِتَكْرِيرٍ جُعِلْ وَلِلتَّفَشِّي الشِّينُ ضَادًا اسْتَطِلْ

باب التجويد

٢٧ وَالْأَخْذُ بِالتَّجْوِيدِ حَتْمٌ لَازِمُ مَنْ لَمْ يُجَوِّدِ الْقُرَانَ آثِمُ
٢٨ لِأَنَّهُ بِهِ الْإِلَهُ أَنْزَلَا وَهَكَذَا مِنْهُ إِلَيْنَا وَصَلَا
٢٩ وَهُوَ أَيْضًا حِلْيَةُ التِّلَاوَةِ وَزِينَةُ الْأَدَاءِ وَالْقِرَاءَةِ
٣٠ وَهُوَ إِعْطَاءُ الْحُرُوفِ حَقَّهَا مِنْ صِفَةٍ لَهَا وَمُسْتَحَقَّهَا
٣١ وَرَدُّ كُلِّ وَاحِدٍ لِأَصْلِهِ وَاللَّفْظُ فِي نَظِيرِهِ كَمِثْلِهِ
٣٢ مُكَمَّلًا مِنْ غَيْرِ مَا تَكَلُّفِ بِاللُّطْفِ فِي النُّطْقِ بِلَا تَعَسُّفِ
٣٣ وَلَيْسَ بَيْنَهُ وَبَيْنَ تَرْكِهِ إِلَّا رِيَاضَةُ امْرِئٍ بِفَكِّهِ

باب الترقيق والتفخيم وبيان بعض الحروف

٣٤ فَرَقِّقَنْ مُسْتَفِلًا مِنْ أَحْرُفِ وَحَاذِرَنْ تَفْخِيمَ لَفْظِ الْأَلِفِ
٣٥ وَهَمْزَ الْحَمْدُ أَعُوذُ اهْدِنَا اللَّهُ ثُمَّ لَامَ لِلَّهِ لَنَا
٣٦ وَلْيَتَلَطَّفْ وَعَلَى اللَّهِ وَلَا الضْ وَالْمِيمَ مِنْ مُخْمَصَةٍ وَمِنْ مَرَضْ
٣٧ وَبَاءَ بَرْقٍ بَاطِلٍ بِهِمْ بِذِي وَاحْرِصْ عَلَى الشِّدَّةِ وَالْجَهْرِ الَّذِي

٣٨ فِيهَا وَفِي الْجِيمِ كَحُبِّ الصَّبِرْ رَبْوَةٍ اجْتُثَّتْ وَحَجِّ الْفَجْرِ
٣٩ وَبَيِّنْ مُقَلْقَلًا إِنْ سَكَنَا وَإِنْ يَكُنْ فِي الْوَقْفِ كَانَ أَبْيَنَا
٤٠ وَحَاءَ حَصْحَصَ أَحَطتُّ الْحَقُّ وَسِينَ مُسْتَقِيمٍ يَسْطُو يَسْقُو

باب الراءات

٤١ وَرَقِّقِ الرَّاءَ إِذَا مَا كُسِرَتْ كَذَاكَ بَعْدَ الْكَسْرِ حَيْثُ سَكَنَتْ
٤٢ إِنْ لَمْ تَكُنْ مِنْ قَبْلِ حَرْفِ اسْتِعْلَا أَوْ كَانَتِ الْكَسْرَةُ لَيْسَتْ أَصْلَا
٤٣ وَالْخُلْفُ فِي فِرْقٍ لِكَسْرٍ يُوجَدُ وَأَخْفِ تَكْرِيرًا إِذَا تُشَدَّدُ

باب اللامات وأحكام متفرقة

٤٤ وَفَخِّمِ اللَّامَ مِنِ اسْمِ اللَّهِ عَنْ فَتْحٍ اوْ ضَمٍّ كَعَبْدُ اللَّهِ
٤٥ وَحَرْفَ الِاسْتِعْلَاءِ فَخِّمْ وَاخْصُصَا الِاطْبَاقَ أَقْوَى نَحْوُ قَالَ وَالْعَصَا
٤٦ وَبَيِّنِ الْإِطْبَاقَ مِنْ أَحَطتُّ مَعْ بَسَطتَّ وَالْخُلْفُ بِخَلْقُكُّمْ وَقَعْ
٤٧ وَاحْرِصْ عَلَى السُّكُونِ فِي جَعَلْنَا أَنْعَمْتَ وَالْمَغْضُوبِ مَعْ ضَلَلْنَا
٤٨ وَخَلِّصِ انْفِتَاحَ مَحْذُورًا عَسَى خَوْفَ اشْتِبَاهِهِ بِمَحْظُورًا عَصَى
٤٩ وَرَاعِ شِدَّةً بِكَافٍ وَبِتَا كَشِرْكِكُمْ وَتَتَوَفَّى فِتْنَتَا
٥٠ وَأَوَّلَيْ مِثْلٍ وَجِنْسٍ إِنْ سَكَنْ أَدْغِمْ كَقُلْ رَبِّ وَبَلْ لَا وَأَبِنْ
٥١ فِي يَوْمِ مَعْ قَالُوا وَهُمْ وَقُلْ نَعَمْ سَبِّحْهُ لَا تُزِغْ قُلُوبَ فَالْتَقَمْ

باب الضاد والظاء

٥٢ وَالضَّادَ بِاسْتِطَالَةٍ وَمَخْرَجِ مَيِّزْ مِنَ الظَّاءِ وَكُلُّهَا تَجِي
٥٣ فِي الظَّعْنِ ظِلِّ الظُّهْرِ عُظْمِ الْحِفْظِ أَيْقِظْ وَأَنْظِرْ عَظْمِ ظَهْرِ اللَّفْظِ
٥٤ ظَاهِرْ لَظَى شُوَاظُ كَظْمٍ ظَلَمَا اغْلُظْ ظَلَامَ ظُفُرٍ انْتَظِرْ ظَمَا
٥٥ أَظْفَرَ ظَنًّا كَيْفَ جَا وَعِظْ سِوَى عِضِينَ ظَلَّ النَّحْلِ زُخْرُفٍ سَوَا
٥٦ وَظَلْتَ ظَلْتُمْ وَبِرُومٍ ظَلُّوا كَالْحِجْرِ ظَلَّتْ شُعَرَا نَظَلُّ
٥٧ يَظْلَلْنَ مَحْظُورًا مَعَ الْمُحْتَظِرِ وَكُنْتَ فَظًّا وَجَمِيعِ النَّظَرِ
٥٨ إِلَّا بِوَيْلٌ هَلْ وَأُولَى نَاضِرَهْ وَالْغَيْظِ لَا الرَّعْدِ وَهُودٍ قَاصِرَهْ

٥٩ وَالْحَظُّ لَا الْحَضُّ عَلَى الطَّعَامِ وَفِي ظَنِينٍ الْخِلَافُ سَامِي
٦٠ وَإِنْ تَلَاقَيَا الْبَيَانُ لَازِمُ أَنْقَضَ ظَهْرَكَ يَعَضُّ الظَّالِمُ
٦١ وَاضْطُرَّ مَعْ وَعَظْتَ مَعْ أَفَضْتُمُ وَصَفِّ هَا جِبَاهُهُمْ عَلَيْهِمُ

باب النون والميم المشددتين والميم الساكنة

٦٢ وَأَظْهِرِ الْغُنَّةَ مِنْ نُونٍ وَمِنْ مِيمٍ إِذَا مَا شُدِّدَا وَأَخْفِيَنْ
٦٣ الْمِيمَ إِنْ تَسْكُنْ بِغُنَّةٍ لَدَى بَاءٍ عَلَى الْمُخْتَارِ مِنْ أَهْلِ الْأَدَا
٦٤ وَأَظْهِرَنْهَا عِنْدَ بَاقِي الْأَحْرُفِ وَاحْذَرْ لَدَى وَاوٍ وَفَا أَنْ تَخْتَفِي

باب حكم التنوين والنون الساكنة

٦٥ وَحُكْمُ تَنْوِينٍ وَنُونٍ يُلْفَى إِظْهَارٌ ادْغَامٌ وَقَلْبٌ إِخْفَا
٦٦ فَعِنْدَ حَرْفِ الْحَلْقِ أَظْهِرْ وَادَّغِمْ فِي اللَّامِ وَالرَّا لَا بِغُنَّةٍ لَزِمْ
٦٧ وَأَدْغِمَنْ بِغُنَّةٍ فِي يُومِنُ إِلَّا بِكَلِمَةٍ كَدُنْيَا عَنْوَنُوا
٦٨ وَالْقَلْبُ عِنْدَ الْبَا بِغُنَّةٍ كَذَا الاِخْفَا لَدَى بَاقِي الْحُرُوفِ أُخِذَا

باب المد والقصر

٦٩ وَالْمَدُّ لَازِمٌ وَوَاجِبٌ أَتَى وَجَائِزٌ وَهْوَ وَقَصْرٌ ثَبَتَا
٧٠ فَلَازِمٌ إِنْ جَاءَ بَعْدَ حَرْفِ مَدّْ سَاكِنُ حَالَيْنِ وَبِالطُّولِ يُمَدّْ
٧١ وَوَاجِبٌ إِنْ جَاءَ قَبْلَ هَمْزَةِ مُتَّصِلًا إِنْ جُمِعَا بِكَلِمَةِ
٧٢ وَجَائِزٌ إِذَا أَتَى مُنْفَصِلَا أَوْ عَرَضَ السُّكُونُ وَقْفًا مُسْجَلَا

باب معرفة الوقوف

٧٣ وَبَعْدَ تَجْوِيدِكَ لِلْحُرُوفِ لَا بُدَّ مِنْ مَعْرِفَةِ الْوُقُوفِ
٧٤ وَالاِبْتِدَاءِ وَهْيَ تُقْسَمُ إِذَنْ ثَلَاثَةٌ تَامٌّ وَكَافٍ وَحَسَنْ
٧٥ وَهْيَ لِمَا تَمَّ فَإِنْ لَمْ يُوجَدِ تَعَلُّقٌ أَوْ كَانَ مَعْنًى فَابْتَدِي
٧٦ فَالتَّامُّ فَالْكَافِي وَلَفْظًا فَامْنَعَنْ إِلَّا رُؤُوسَ الْآيِ جَوِّزْ فَالْحَسَنْ
٧٧ وَغَيْرُ مَا تَمَّ قَبِيحٌ وَلَهُ يُوقَفُ مُضْطَرًّا وَيُبْدَا قَبْلَهُ
٧٨ وَلَيْسَ فِي الْقُرْآنِ مِنْ وَقْفٍ وَجَبْ وَلَا حَرَامٍ غَيْرَ مَا لَهُ سَبَبْ

باب المقطوع والموصول

٧٩ وَاعْرِفْ لِمَقْطُوعٍ وَمَوْصُولٍ وَتَا فِي مُصْحَفِ الْإِمَامِ فِيمَا قَدْ أَتَى

٨٠ فَاقْطَعْ بِعَشْرِ كَلِمَاتٍ أَنْ لَا مَعْ مَلْجَإٍ وَلَا إِلَهَ إِلَّا

٨١ وَتَعْبُدُوا يَاسِينَ ثَانِي هُودَ لَا يُشْرِكْنَ تُشْرِكْ يَدْخُلَنْ تَعْلُوا عَلَى

٨٢ أَنْ لَا يَقُولُوا لَا أَقُولَ إِنْ مَا بِالرَّعْدِ وَالْمَفْتُوحَ صِلْ وَعَنْ مَا

٨٣ نُهُوا اقْطَعُوا مِنْ مَا بِرُومٍ وَالنِّسَا خُلْفُ الْمُنَافِقِينَ أَمْ مَنْ أَسَّسَا

٨٤ فُصِّلَتِ النِّسَا وَذِبْحٍ حَيْثُ مَا وَأَنْ لِمَ الْمَفْتُوحَ كَسْرُ إِنَّ مَا

٨٥ الْأَنْعَامَ وَالْمَفْتُوحَ يَدْعُونَ مَعَا وَخُلْفُ الْأَنْفَالِ وَنَحْلٍ وَقَعَا

٨٦ وَكُلِّ مَا سَأَلْتُمُوهُ وَاخْتُلِفْ رُدُّوا كَذَا قُلْ بِئْسَمَا وَالْوَصْلَ صِفْ

٨٧ خَلَفْتُمُونِي وَاشْتَرَوْا فِي مَا اقْطَعَا أُوحِيَ أَفَضْتُمْ اشْتَهَتْ يَبْلُو مَعَا

٨٨ ثَانِي فَعَلْنَ وَقَعَتْ رُومٌ كِلَا تَنْزِيلُ شُعَرَا وَغَيْرَهَا صِلَا

٨٩ فَأَيْنَمَا كَالنَّحْلِ صِلْ وَمُخْتَلِفْ فِي الشُّعَرَا الْأَحْزَابِ وَالنِّسَا وُصِفْ

٩٠ وَصِلْ فَإِلَّمْ هُودَ أَلَّنْ نَجْعَلَا نَجْمَعَ كَيْلَا تَحْزَنُوا تَأْسَوْا عَلَى

٩١ حَجٌّ عَلَيْكَ حَرَجٌ وَقَطْعُهُمْ عَنْ مَنْ يَشَاءُ مَنْ تَوَلَّى يَوْمَ هُمْ

٩٢ وَمَالِ هَذَا وَالَّذِينَ هَؤُلَا تَحِينَ فِي الْإِمَامِ صِلْ وَوُهِّلَا

٩٣ وَوَزَنُوهُمْ وَكَالُوهُمْ صِلِ كَذَا مِنَ الْ وَيَا وَهَا لَا تَفْصِلِ

باب التاءات

٩٤ وَرَحْمَتُ الزُّخْرُفِ بِالتَّا زَبَرَهْ الْأَعْرَافِ رُومٍ هُودٍ كَافِ الْبَقَرَهْ

٩٥ نِعْمَتَهَا ثَلَاثُ نَحْلٍ إِبْرَهَمْ مَعًا أَخِيرَاتُ عُقُودُ الثَّانِ هَمّْ

٩٦ لُقْمَانُ ثُمَّ فَاطِرٌ كَالطُّورِ عِمْرَانَ لَعْنَتَ بِهَا وَالنُّورِ

٩٧ وَامْرَأَتٌ يُوسُفَ عِمْرَانَ الْقَصَصْ تَحْرِيمَ مَعْصِيَتْ بِقَدْ سَمِعْ يُخَصّْ

٩٨ شَجَرَتَ الدُّخَانِ سُنَّتْ فَاطِرِ كُلًّا وَالْأَنْفَالِ وَحَرْفِ غَافِرِ

٩٩ قُرَّتُ عَيْنٍ جَنَّتٌ فِي وَقَعَتْ فِطْرَتَ بَقِيَّتْ وَابْنَتْ وَكَلِمَتْ

١٠٠ أَوْسَطَ الْأَعْرَافِ وَكُلُّ مَا اخْتُلِفْ جَمْعًا وَفَرْدًا فِيهِ بِالتَّاءِ عُرِفْ

باب همز الوصل

١٠١ وَابْدَأْ بِهَمْزِ الْوَصْلِ مِنْ فِعْلٍ بِضَمّْ ... إِنْ كَانَ ثَالِثٌ مِنَ الْفِعْلِ يُضَمّْ

١٠٢ وَاكْسِرْهُ حَالَ الْكَسْرِ وَالْفَتْحِ وَفِي ... الَاسْمَاءِ غَيْرَ اللَّامِ كَسْرُهَا وَفِي

١٠٣ ابْنٍ مَعَ ابْنَةِ امْرِئٍ وَاثْنَيْنِ ... وَامْرَأَةٍ وَاسْمٍ مَعَ اثْنَتَيْنِ

باب الوقف على أواخر الكلم

١٠٤ وَحَاذِرِ الْوَقْفَ بِكُلِّ الْحَرَكَهْ ... إِلَّا إِذَا رُمْتَ فَبَعْضُ الْحَرَكَهْ

١٠٥ إِلَّا بِفَتْحٍ أَوْ بِنَصْبٍ وَأَشِمّْ ... إِشَارَةً بِالضَّمِّ فِي رَفْعٍ وَضَمّْ

الخاتمة

١٠٦ وَقَدْ تَقَضَّى نَظْمِيَ الْمُقَدِّمَهْ ... مِنِّي لِقَارِئِ الْقُرْآنِ تَقْدِمَهْ

١٠٧ أَبْيَاتُهَا قَافٌ وَزَايٌ فِي الْعَدَدْ ... مَنْ يُحْسِنِ التَّجْوِيدَ يَظْفَرْ بِالرَّشَدْ

١٠٨ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ لَهَا خِتَامُ ... ثُمَّ الصَّلَاةُ بَعْدُ وَالسَّلَامُ

١٠٩ عَلَى النَّبِيِّ الْمُصْطَفَى وَآلِهِ ... وَصَحْبِهِ وَتَابِعِي مِنْوَالِهِ

2. függelék: Szakkifejezések jegyzéke

A könyvben használt arab szakkifejezések latin betűs átírásukkal, ahogy ebben a kiadásban szerepelnek, hogy a kiadások egymással összevethetők legyenek.

Arab kifejezés	Átírás
الأَضْرَاس	Al-Adras
اللِّثَة	Al-Lithah
المُقَدِّمَة الجَزَرِيَّة	Al-Muqaddimah al-Jazariyyah
الشَّاطِبِيَّة	Ash-Shatibiyyah
الثَّنَايَا	Ath-Thanaya
البَسْمَلَة	Basmalah
الضَّبْط	Dabt
فَوَاتِح السُّوَر	Fawatih as-Suwar
الغُنَّة	Ghunnah
هَاء الكِنَايَة	Ha' al-Kinayah
الحَدْر	Hadr
حَفْص عَنْ عَاصِم	Hafs 'an 'Asim
الحَلْق	Halq
الهَمْس	Hams
هَمْزَة القَطْع	Hamzat al-Qat'
هَمْزَة الوَصْل	Hamzat al-Wasl
الحَرَكَة	Harakah
الحَرَكَات	Harakat
حَرْف المَدّ	Harf Madd
حُرُوف الحَلْق	Huruf al-Halq
حُرُوف المَدّ	Huruf al-Madd
حُرُوف القَلْقَلَة	Huruf al-Qalqalah
الإِبْدَال	Ibdal
الابْتِدَاء	Ibtida'
الإِدْغَام	Idgham
إِدْغَام المِثْلَيْن	Idgham al-Mithlayn
الإِدْغَام بِغُنَّة	Idgham bi-Ghunnah
الإِدْغَام بِلَا غُنَّة	Idgham bila Ghunnah

Arab kifejezés	Átírás
الإِدْغَام الكَامِل	Idgham Kamil
الإِدْغَام النَّاقِص	Idgham Naqis
الإِدْغَام الشَّمْسِيّ	Idgham Shamsi
الإِدْلَاق	Idhlaq
الإِخْفَاء	Ikhfa'
الإِخْفَاء الشَّفَوِيّ	Ikhfa' Shafawi
الإِمَالَة	Imalah
الانْفِتَاح	Infitah
الانْحِرَاف	Inhiraf
الإِقْلَاب	Iqlab
الإِشْبَاع	Ishba'
الإِشْمَام	Ishmam
الإِصْمَات	Ismat
الإِسْنَاد	Isnad
الاسْتِعَاذَة	Isti'adhah
الاسْتِفَال	Istifal
الاسْتِعْلَاء	Isti'la'
الاسْتِطَالَة	Istitalah
الإِطْبَاق	Itbaq
الإِظْهَار	Izhar
الإِظْهَار الحَلْقِيّ	Izhar Halqi
الإِظْهَار المُطْلَق	Izhar Mutlaq
الإِظْهَار القَمَرِيّ	Izhar Qamari
الإِظْهَار الشَّفَوِيّ	Izhar Shafawi
الجَهْر	Jahr
الجَوْف	Jawf
الكَبِير	Kabir
الخَفَاء	Khafa'

Arab kifejezés	Átírás
الخَيْشُوم	Khayshum
اللَّحْن	Lahn
اللَّحْن الجَلِيّ	Lahn Jali
اللَّحْن الخَفِيّ	Lahn Khafi
لَام التَّعْرِيف	Lam at-Ta'rif
لَام لَفْظ الجَلَالَة	Lam Lafz al-Jalalah
اللَّازِم الحَرْفِيّ المُخَفَّف	Lazim Harfi Mukhaffaf
اللَّازِم الحَرْفِيّ المُثَقَّل	Lazim Harfi Muthaqqal
اللَّازِم الكَلِمِيّ المُخَفَّف	Lazim Kalimi Mukhaffaf
اللَّازِم الكَلِمِيّ المُثَقَّل	Lazim Kalimi Muthaqqal
اللِّين	Lin
اللِّسَان	Lisan
المَدّ	Madd
مَدّ البَدَل	Madd al-Badal
مَدّ الفَرْق	Madd al-Farq
مَدّ العِوَض	Madd al-'Iwad
مَدّ اللِّين	Madd al-Lin
المَدّ العَارِض لِلسُّكُون	Madd 'Arid li-s-Sukun
المَدّ الأَصْلِيّ	Madd Asli
مَدّ التَّمْكِين	Madd at-Tamkin
المَدّ الفَرْعِيّ	Madd Far'i
المَدّ اللَّازِم	Madd Lazim
المَدّ المُنْفَصِل	Madd Munfasil
المَدّ المُتَّصِل	Madd Muttasil
المَدّ الطَّبِيعِيّ	Madd Tabi'i
المَخَارِج	Makharij
المَخْرَج	Makhraj
المَقْطُوع	Maqtu'
المَوْصُول	Mawsul
المِيم السَّاكِنَة	Mim Sakinah
المِثْلَان	Mithlayn
المُشَافَهَة	Mushafahah
المُتَبَاعِدَان	Mutaba'idayn
المُتَجَانِسَان	Mutajanisayn
المُتَقَارِبَان	Mutaqaribayn
المُطْلَق	Mutlaq
النُّون السَّاكِنَة	Nun Sakinah
القَلْقَلَة	Qalqalah
القَصْر	Qasr
القَطْع	Qat'
القِرَاءَة	Qira'ah
الرَّخَاوَة	Rakhawah
الرَّسْم العُثْمَانِيّ	Rasm 'Uthmani
الرَّوْم	Rawm
الرِّوَايَة	Riwayah
رُؤُوس الآي	Ru'us al-Ay
الصَّفِير	Safir
الصَّغِير	Saghir
السَّكْت	Sakt
الشَّدَّة	Shaddah
الشَّفَتَان	Shafatan
الشِّدَّة	Shiddah
الصِّفَة	Sifah
الصِّفَات	Sifat
الصِّفَات العَارِضَة	Sifat 'Aridah
الصِّفَات اللَّازِمَة	Sifat Lazimah
الصِّلَة	Silah
الصِّلَة الكُبْرَى	Silah Kubra
الصِّلَة الصُّغْرَى	Silah Sughra
السُّكُون	Sukun
التَّاء المَفْتُوحَة	Ta' Maftuhah
التَّاء المَرْبُوطَة	Ta' Marbutah
التَّدْوِير	Tadwir
التَّفَشِّي	Tafashshi
التَّفْخِيم	Tafkhim
التَّحْقِيق	Tahqiq
التَّجْوِيد	Tajweed
التَّكْرِير	Takrir

Arab kifejezés	Átírás
التَّنْوِين	*Tanwin*
الطَّرِيق	*Tariq*
التَّرْقِيق	*Tarqiq*
التَّرْتِيل	*Tartil*
التَّسْهِيل	*Tashil*
التَّوَسُّط	*Tawassut*
التَّوَسُّط	*Tawassut*
طَيِّبَة النَّشْر	*Tayyibat an-Nashr*
التِّلَاوَة	*Tilawah*
الوَقْف	*Waqf*
وَقْف المُعَانَقَة	*Waqf al-Mu'anaqah*
الوَقْف الحَسَن	*Waqf Hasan*
الوَقْف الاضْطِرَارِيّ	*Waqf Idtirari*
الوَقْف الاخْتِبَارِيّ	*Waqf Ikhtibari*
الوَقْف الاخْتِيَارِيّ	*Waqf Ikhtiyari*
الوَقْف الانْتِظَارِيّ	*Waqf Intizari*
الوَقْف الكَافِي	*Waqf Kafi*
الوَقْف القَبِيح	*Waqf Qabih*
الوَقْف التَّامّ	*Waqf Tamm*
الوَصْل	*Wasl*

3. függelék: Források

- **Ibn al-Jazari**, Muhammad ibn Muhammad (megh. a hidzsra 833. évében): *al-Muqaddimah fima 'ala Qari' al-Quran an Ya'lamah* (al-Muqaddimah al-Jazariyyah). Egyik kritikai kiadása dr. Ayman Rushdi Suwayd munkája.
- **Ibn al-Jazari**: *an-Nashr fi al-Qira'at al-'Ashr*, javította 'Ali Muhammad ad-Dabba' sejk; más kiadások is léteznek.
- **Ibn al-Jazari**: *at-Tamhid fi 'Ilm at-Tajwid*, kiadta dr. Ghanim Qadduri al-Hamad.
- **Makki ibn Abi Talib al-Qaysi** (megh. a hidzsra 437. évében): *ar-Ri'ayah li-Tajwid al-Qira'ah wa Tahqiq Lafz at-Tilawah*, kiadta dr. Ahmad Hasan Farhat.
- **'Abd al-Fattah as-Sayyid 'Ajami al-Marsafi** (megh. a hidzsra 1409. évében): *Hidayat al-Qari ila Tajwid Kalam al-Bari*.
- **Al-Qasim ibn Firruh ash-Shatibi** (megh. a hidzsra 590. évében): *Hirz al-Amani wa Wajh at-Tahani* (ash-Shatibiyyah).

- **Koránszöveg**: a Fahd király komplexum indo-pakisztáni mushafja (Hafs riwayah-ja) digitális formában, a komplexum nastaleeq betűtípusával szedve (KFGQPC Nastaleeq).

> **Megjegyzés**
>
> Kérjük Allahot, hogy tegye ezt a könyvet hasznossá és őszintén Neki szentelté. Ami benne helyes, az Allahtól van; ha az olvasó hibát talál, kérjük, jelezze nekünk az onlinequran.me oldalon.